

OMNES UNUM

(TODOS UNO)

1955
ŠTEV. 3

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV
V ZAMEJSTVU

K A Z A L O

Filip Žakelj: Posvetovanja škofov Latinske Amerike	65
Alojzij Košmerlj: Dušnopastirsko delo slovenske duhovščine	70
Ignacij Lenček: Na krivih poteh	78
Anton Trdan: Verski položaj v Čilu	82
Jože Košiček: + Anton Kovačič	86
Novice od povsod	87
Po katoliškem svetu	93
Nove knjige	95

Glede vseh upravnih zadev in poravnave naročnine se obračajte naravnost na upravo: Rev. Stanko Škrbe, Víctor Martínez 50, Buenos Aires, Argentina, ali pa na sledéče sobrate poverjenike:

Kanada: Rev. Tone Vukšinič, 626 Glenhohne Ave, Toronto 10.

U. S. A.: Rev. Karel Pečovnik, St. Petr's Church, Dumont, Minnesota.

Italija: Rev. Tone Iskra, Chiesa del S. Nome di Maria, Foro Traiano 89, Roma.

Trst: Rev. Jože Jamnik, Via Nazionale 89, Marianum, Opčine, Trieste.

Gorica: Mons. dr. Franc Močnik, Via Don Bosco 3, Gorizia.

Avstrija: Rev. Vinko Zaletel, Viktringer Ring 26, Klagenfurt.

Ostala Evropa: Rev. Zdravko Reven, 17, rue Charles Dupret, Charleroi, Belgique.

Čile: Rev. Ludvik Ceglar, Capellan, Casa Central, Maipo (Buin), Chile.

Naročnina: Za Argentino in Čile 40 argentinskih pesov. Za U. S. A. 2.50 dolarja. Za vse ostale dežele vrednost zamenjave 2.50 dolarja. Kdor želi, more poravnati naročnino z mašnimi štipendiji. To velja zlasti za Evropo. Opraviti je treba tri sv. maše. Naj nihče ne opravi maš prej, dokler mu ni sporočeno, da so nameni zanj že določeni. Za večino je sporočeno že v tej številki, za stale po bomo sporočili drugič.

Uprava

OMNES UNUM

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV V ZAMEJSTVU

LETO II

1955

ŠTEV. 3

Posvetovanje škofov Latinske Amerike

Filip Žakelj, Argentina

Takoj po krasno uspelem šestintridesetem mednarodnem evharističnem kongresu v Rio de Janeiro se je začelo veliko posvetovanje škofov iz vse Latinske Amerike. Prišlo je čez sto odposlancev kot zastopnikov nad tristo petdeset cerkvenopravnih hierarhičnih enot (škofij, prelatur nullius in apostolskih vikariatov). Pod temi cerkvenimi višjimi pastirji je nad sto petdeset milijonov katoličanov, torej nad tretjino vseh katoličanov na svetu. Že zaradi tega se splača premisliti vprašanja, ki so jih tu obravnavali. Če pa pomislimo, da v Latinski Ameriki deluje nad sto slovenskih redovnikov in duhovnikov in da imamo sredi Latinske Amerike svoje skromno semenišče, pa nas pereča vprašanja katoliške Cerkve v Latinski Ameriki morajo še toliko bolj zanimati. Podali bomo najprej prevod apostolskega pisma „Ad Ecclesiam Christi“, ki ga je papež Pij XII. dne 29. junija 1955 poslal kardinalu Adeodatu Janezu Piazza, tajniku Konzistorialne kongregacije in predsedniku velikega posvetovanja v Rio de Janeiro, potem potek posvetovanja in vprašanja, ki so jih obravnavali, in prav važne opombe in izjave kardinala Piazza.

I.

Apostolsko pismo „Ad Ecclesiam Christi“ Pija XII.

Pozdrav in apostolski blagoslov

Apostolsko pismo. Častitljivemu našemu bratu kardinalu Adeodatu Janezu Piazza, škofu iz Sabine in Poggio Mirteto, tajniku svete Konzistorialne kongregacije ter predsedniku shoda škofov Latinske Amerike. Papež Pij XII. Naš častiti brat, pozdrav in apostolski blagoslov.

Pomembnost katoliške Cerkve v Latinski Ameriki

Na Kristusovo Cerkev, ki živi med narodi Latinske Amerike, uglednimi po vernosti, po slavni omiki, po velikem pričakovanju še večje veličine, se z enako budnostjo in ljubeznijo obrača naša misel.

Če nas, katerim je naklonjenost nebeške milosti izročila v vodstvo vso Kristusovo čredo, priganja vsakdanja posebna skrb za vse cerkve, je prav, da obračamo posebno skrb na množico vernikov, ki prebivajo na tej celini. Čeprav le-ti tvorijo različne države in domovine, so vendar med seboj združeni s tesnimi

vezmi zaradi zemljepisne bližine, zaradi skupne človečanske omike in, kar je zlasti važno, zaradi tega, ker so sprejeli luč evangelijske resnice, ki jo je treba zelo ceniti, in sestavljajo več kot četrtino katoliškega sveta; gotovo je to zelo veličastna množica sinov Cerkve, trdno urejena bojna vrsta, ki je vrlo pripravljena za obrambo katoliške vere ter zvesta zakonitim ustanovam in dednim нравnim izročilom. Pogled na to pač povzroča veliko tolažbo naši duši sredi toliko hudih grenkosti, ki često z veliko žalostjo napolnjujejo našega duha, ker so na nemalo krajih na svetu nastale nadloge in vojske ter divjajo proti krščanskemu imenu, da celó proti poznanju in češenju božjemu.

Žalost in veselje

Res v nekaterih krajih v Latinski Ameriki ni manjkalo borb in vojska proti Cerkvi in jih ponekod še danes ne manjka. Ko se tega prisiljeni primerno spominjamo in dotikamo, se poostruje ost po krivici nam povzročene bolečine. Vendar pa doslej — Bogu se moramo zelo zelo zahvaliti — nobena stvar ni mogla v tistih zelo prostranih pokrajinah pogasiti plamena zveličavne luči, ki močno izžareva s Kristusovega križa, tiste luči namreč, ki je kot blesteča zarja upanja zasvetila hkrati z začetki njihove človečanske civilizacije in omike.

Pomanjkanje duhovščine

Vendar ti, naš častitljivi brat, ne maramo prikrivati, da se temu našemu razmišljanju pridružuje naprestana skrb, ko zremo, da doslej še niso rešena rastoča in važna vprašanja, ki zadevajo Cerkev v Latinski Ameriki, in da ni obrodilo nujnega sadu to, kar s tesnobo upravičeno imenujemo v prvi vrsti težko in to nevarno vprašanje — kajti naprej vidimo, da grozi preteča nevarnost —: namreč pomanjkanje duhovščine.

Hude posledice

Dovolj je znano, iz katerega vzroka to pomanjkanje izhaja, in mi treba, da bi se pri tej stvari ustavili, jo spominjali in podrobno razčlenjali. Iz tega pomanjkanja — čeprav so se za izboljšanje tega velikodušno trudili — je v prejšnjem stoletju sledilo in, žal, se še danes dogaja, da na tej celini način in dejavnost katoliškega življenja razodevata nekatere stvari, iz katerih se vidi, da je katoliško življenje pomanjkljivo in da huda škoda narašča, dasiravno je katoliška vera še globoko zakoreninjena v dušah in se često tudi na zunaj javlja s čudovitimi znamenji, iz katerih je kdaj vzcvetela palma mučeništva, znak srčnih ljudi.

Kjer namreč ali ni duhovnika ali pa ni „častna posoda, posvečena, porabna za Gospoda, pripravna za vsako dobro delo“ (2 Tim 2, 21,) gosta tema nujno zakrije luč verske resnice, življenjske postave in zapovedi, ki jih vera ukazuje spoštevati, se razrahljajo, vedno bolj usahli potoki nebeške milosti so pomanjkljivi, ljudske nravi se zaradi mehkužnosti, ki se lahko vtihotapi, in zaradi brezskrbnosti pokvarijo, v javnem in zasebnem delovanju se omaje tista zveličavna trdnost sklepov, ki takrat nepremakljivo stoji, kadar vsak sebe in svoje zadeve uravnava in usmerja po evangelijskih načelih.

Za sodobnost še posebno

To pomankanje obojnega klera (svetnega in redovnega), ki ga danes bolj ostro in huje čutimo, kakor se je to dogajalo v preteklin časih, zaradi velikosti apostolskih nalog, v sodobnosti Cerkvi izročenih, ovira ali pa vsaj zakasnjuje,

da nam preljubljeni narodi v Latinski Ameriki pri presvetem izvrševanju verskih nalog ne napredujejo tako, kakor v nemalo drugih stvareh dosegajo srečno rast.

Veliko pričakovanje

Zaupamo v najvišjega in večnega Boga in ponižno kličemo na pomoč varstvo deviške božje Matere, Kraljice Latinske Amerike, in sodimo, da nam je tuja slutnja žalostnih dogodkov, ki jih nekateri, sklepaajoč iz teh okoliščin, slutijo, da se bodo zgodili. Da celo, to veselo upanje gojimo, da bo Latinska Amerika v kratkem času z vrlim naporom (svojih) sil vršila tisto dolžnost in službo, kateri se zdi, da je zelo previdni Bog izročil tako veliki celini, ki se ponaša s katoliško vero, da bo le-ta v prihodnje tudi drugim narodom razdeljevala zaželeno darove zveličanja in miru in dobila plemenit delež pri najodličnejših zadevah.

Tesno združenje katoliških sil

Da se pa te naše želje spolnijo, je sploh potrebno, da nobenega trenutka ne zamudijo ter delajo vrlo, plemenito in srčno; potrebno je, da sil, ki jih je treba zelo ceniti, zlobno ne razkropijo in oslabijo, marveč jih uredijo in združijo, da se pomnože. Če bi se zdelo, da je zaradi stvari primerno, naj se zatečejo k novim oblikam glede vršenja apostolata, ki so, dasiravno ohranjena zvestoba cerkvenim ustanovam in mravem (katoliškem izročilu), bolj primerne za spremenjene čase, ter uporabijo pripomočke svetnega napredka; ah, če namreč zlobni le-te le preveč zlobno uporabljajo, naj jih dobri s srečnim pogumom obrnejo v ta namen, da bo krepost doživela zmago ter se razširila luč resnice.

Veliko posvetovanje škofov primerno

Primerno se nam je torej zdelo — ko smo hoteli uslišati tudi ponižne želje svetih višjih predstojnikov Latinske Amerike, — odločiti, da se tisti, ki imajo v taisti Latinski Ameriki hierarhično oblast, skupaj zberejo, predlagana vprašanja na skupnih posvetovanjih strogo preiščejo in pretehtajo ter najdejo zanesljiv način in pot, kako se lotiti hitro in popolno tega, kar zahtevajo potrebe te dobe.

Ko bodo torej sveti pastirji opravili predhodno delo, da bodo namreč globoko spoznali stvarne okoliščine ter nakazali primerna sredstva proti njim, potem bodo brž odposlanci cerkvenih provincij ter misijonskih pravnih okrožij v Latinski Ameriki začeli splošno posvetovanje, da bodo povedali, kaj so pri preiskovanju okoliščin odkrili, pridružili svoje nasvete in iz tega utrdili pot ter napravili načrte za dejavno življenje, da se pospeši bolj srečna rast katoliškega imena po vseh pokrajinah one celine.

Te skrbi, ki jo apostolska gorečnost poostruje, smo tudi mi deležni; hočemo biti navzoči na njihovem shodu po tebi, naš častitljivi brat, ter z veseljem po tem pismu prinašamo zveličavne želje in svojo spodbudo, pričo naše prav globoke ljubezni.

Skrb za duhovniške poklice

Zanesemo se, da bodo skrbni in hvale vredni sveti višji predstojniki imeli pred očmi, kar so na njihovem shodu predložili v pretres, ter naobrili nasvete tako, da bodo v svojih pokrajinah na kar najbolj primeren in uspešen način zbujali duhovniške in redovniške poklice v tistih, ki imajo za ta poklic nagnjenje; ti poklici naj rastejo i po številu, i naj se skrbno goje ter se z neprestano oporo varujejo, da se tako v spodobni redovitosti izoblikujejo sveti in za vsako dobro delo pripravljani božji in cerkveni služabniki; naj se sredi toliko nevarnosti in zalezovanj ohranja nepoškodovan cerkveni duh, ki mora le-te prešinjati, kakor

zahteva sveta služba; da celo, naj bo vedno bolj in bolj goreč in sicer tako, da z neprestanim, vrlim in trajnim prizadevanjem goji bogoljubno življenje ter spodbuja vsakdanje dolžnosti, da je tako vse duhovniško življenje prazno nečimrnosti in v preobilici polno.

Tuji duhovniki niso tujei

Ker pa lahko naprej vidimo, da v kratkem času potrebam v domači deželi še ne bo kos število tistih, ki so po božjem nagibu poklicani v sveto službo, se je treba z enakim prizadevanjem truditi, da služijo, kakor je najbolje mogoče, koristim Cerkve v Latinski Ameriki tudi duhovniki izmed drugih narodnosti, kateri tja odhajajo. Teh pač nikakor ne smemo imenovati tujcev, ker naj se vsak katoliški duhovnik, ki zvesto izvršuje svojo dolžnost in službo, počuti kakor v svoji domovini tam, kjer cvete ali pričenja rasti božje kraljestvo.

Redovniški bratje in sestre

Razen tega je še dosti koristna druga stvar, na katero morajo misliti sveti višji predstojniki, ki bodo obhajali določeni shod: namreč lepa priložnost, da v dušnopastirski službi uporabljajo tiste, ki jih po vsej pravici imenujejo pomočnike duhovnikov: mislimo zlasti na redovniške brate in redovniške sestre, ki so se po božjem nagibu oklenili posebnega načina svojega življenja ter so bolj blizu apostolskemu delu in bolj dragoceni pomočniki.

Apostolski verniki

Na drugem mestu mislimo na množice krščanskih laikov, ki plamené v ljubezni ter slede vabilu Gospodarja evangeljske žetve, vabilu, ki jim ljubko ukazuje, naj na polju in pokrajinah apostolskih delavcev vrše različne naloge ter uporabijo svojo pridnost, da bodo nekoč v nebeški domovini dosegli plačilo za trud apostolskih delavcev.

Zares mislimo, da bo sveta hierarhija izmed njih, dokler ne preneha obžalovanja vredno pomanjkanje duhovnikov, jemala previdnostno in skoraj nujno pomoč, da se bo ohranjalo in rastlo delo, kateremu se posvečajo duhovniki.

Okrepitev apostolskih sil

Prepričani smo tudi o tem, da bodo sile apostolata v Latinski Ameriki, ki ga je treba žilavo vršiti, nemalo porastle: če se bodo te sile v soglasnem redu in medsebojni slogi združile; in če se bo iz tega vzroka dala tudi prednost potrebnemu preučevanju glede iskanja takega načina dušnega pastirstva in apostolata, ki se zaradi dolgotrajne izkušnje in uporabe zdi bolj pripraven za posebne časovne okoliščine; in če se bodo z večjo silo uporabljali novi pripomočki — kakor radio in tisk — da se bolj razširijo in vtisnejo bolj uspešno v duše iz nebes izročena beseda ter nauki Cerkve, učiteljice resnice.

Tako urejena in sestavljena katoliška bojna vrsta bo močnejša stala v boju, da brani božje kraljestvo ter ga z vedno večjimi prirastki razširja v težki, a zasluženja polni borbi.

Mnogo nevannih sovražnikov vere

Ah, mnogo je spletk pretkanih sovražnikov; da le-te preženemo, se je treba z vsemi silami budno in ostro boriti; take spletke so na primer: prostozidarsko zalezovanje, širjenje protestantskega nauka, mnogovrstne oblike laicizma, praznoverja in spiritizma, kakor pravijo, ki toliko bolj rastejo, kolikor večja postaja nevednost glede božjih reči in kolikor bolj zaspana je lenivost krščanskega življe-

nja. Vse to pač bedno zavzema prostor iskrene in neoskrunjene vere in slabo gasi žejo ljudstva, ki ga žeja po Bogu. Treba je dodati med ljudstvom razširjeni spri-deni nauk tistih, ki pod videzom socialne pravičnosti in izboljšanja položaja revnih slojev med državljani skušajo iztrgati iz duš zaklad vere, ki ga je treba najvišje ceniti.

Skrb za izseljence

Tudi druge stvari je na tem shodu posebej s prizadevno skrbnostjo treba obravnavati — nujna potreba namreč priganja —; zakaj odpira se zelo prostrano področje, kjer apostolska vera more doživeti zmagoslavje.

Poleg drugega se naslednja zelo zelo važna zadeva ne sme opustiti: Ame-rika sprejema z gostoljubno ljubeznijo v svoje obsežne pokrajine, bogate rudnin, poljedelskih pridelkov in življenjskih potrebščin, množice ljudi, katere sili potreba ali preganjanje, da se izseljujejo iz domačih krajev. Ta sprememba bivališča toliko ljudi, kakor lahko razumemo, povzroča mnogo vprašanj, ki jih je treba rešiti; na ta vprašanja smo pozorili v svoji apostolski konstituciji „*Exul Familia*“ ter dali ukaze in vodila, zlasti, kar zadeva duhovno skrb za izseljence.

Socialno vprašanje

(Poleg tega hočemo, da morajo biti (na shodu) zelo zelo pozorni na to, kako je potrebno, da Cerkev izvršuje svojo materinsko dolžnost glede socialnega vprašanja: da razširja svoj svetli nauk ter s previdno skrbnostjo vneto deluje. Če je to treba z veliko pozornostjo upoštevati pri vseh narodih, tedaj mora iz po-sebnega vzroka zelo zelo ganiti dušnopastirsko skrb svete hierarhije pri narodih v Latinski Ameriki, ker je socialno vprašanje v tesni zvezi z verskim stanjem in koristjo (z verskim življenjem).

Širokosrčno sodelovanje vseh

Končno hočemo, naj vsi premislijo, da je možno bolj obsežno, prizadevno medsebojno sodelovanje in da bo to sodelovanje pripomoglo do sijajnega upanja na uspehe; k temu sodelovanju vabimo ne le svete višje predstojnike in krščanske vernike v Latinski Ameriki, marveč tudi druge narode, ki morejo vsak na svoj način dati oporo in pomoč. Prav trdno upamo, da bodo sedaj sprejete dobrine nekoč neizmerno pomnožene povrnjene. Ta Latinska Amerika bo nekoč vesoljni Kristusovi Cerkvi povrnila, ko bo pričakala zelo srečno pomoč in porabila številne in važne sile, katere se zdi, da pač čakajo na duhovnikovo roko, da se posvete božji časti in češčenju ter rasti Kristusovega kraljestva.

Prisrčne želje in apostolski blagoslov

Ko z očetovsko ljubeznijo čutimo to veselo upanje na srečen uspeh, upanje, ki ga izročamo v izpolnitev presvetemu Srcu Jezusovemu in deviški Materi božji, obvarovani madeža izvirnega greha, nam je v radost, da podelimo z vso ljubeznijo apostolski blagoslov tebi, naš častitljivi brat, preljubljenim nam kardinalom, nad-škofom, škofom in prelatom v Latinski Ameriki in zlasti tistim, ki se bodo sešli na bližnjem shodu v Rio de Janeiro, da bodo iz njihove skrbi in truda želi evan-geljsko žetev obilnih sadov; hočemo pa, da so tega apostolskega blagoslova deležni tudi duhovniki, redovniki in redovnice in vsi krščanski verniki v vesoljni Latinski Ameriki.

Dano v Rimu, pri Sv. Petru, 29. junija 1955, v sedemnajstem letu našega Pontifikata. — Pij XII.

(Se bo nadaljevalo)

Dušnopastirsko delo slov. duhovščine

v dobi od zadnjega katoliškega shoda leta 1923 do odhoda v emigracijo

Alojzij Košmerlj, Argentina

V 1. številki letošnje izdaje naše duhovniške revije je bil priobčen članek g. mons. Škerbca o predvojnem dušnem pastirstvu v Sloveniji. Iz svoje dolge in vsestranske dušnopastirske skušnje nam je g. monsinjor podal mnogo zanimivih ugotovitev in zaključkov, ki so, kot pravi sam, izraz njegovih spominov in opazovanj, bolj subjektivna kot objektivna zgodovinska sodba. Brezdvomno smo to njegovo razpravo vsi z zanimanjem brali, saj so nam taki pregledi zaželeni in potrebni, starejšim kot neko izpraševanje vesti s svojimi veselimi ali žalostnimi zaključki, mlajšim pa kot vodilo ali svarilo, vspodbuda ali opomin.

Če pa smo razpravo g. monsinjorja z zanimanjem brali, morda le nismo v vsem z njim enih misli. Meni osebno se zdi drugi del njegove razprave, kjer podaja sliko dušnega pastirstva in društvenega delovanja v dobi od konca prve svetovne vojne do nastopa škofa dr. Rožmana, pretemno podan. G. monsinjor ugotavlja, da je prva svetovna vojna s svojimi posledicami povzročila v vsem slovenskem katoliškem gibanju in tudi v delovanju duhovščine velik preobrat in to, preobrat na slabše. Med vzroki navaja demoralizujoči vpliv vojne ne samo na laike, marveč tudi na duhovnike in posebno oni nesrečni razdor med starimi in mladimi, ki je razcepil slovensko duhovščino in, po njegovi sodbi, napravil ogromno škodo dušnemu pastirstvu. Dalje pravi, da smo zamudili najboljši čas in nismo pravilno organizirali KA, ki bi bila edina mogla preprečiti infiltracijo komunizma v naše organizacije in v naš narod.

Ne da bi hotel polemizirati z g. monsinjorjem, ki me po skušnjah in zmognostih daleč nadkriljuje, se upam vendar trditi, da zaključki miso zadosti utemeljeni in da je slovenska duhovščina po prvi svetovni vojni in vse do druge in njenega tragičnega zaključka, tako pod škofom Jegličem kot pod škofom Rožmanom, v svoji ogromni večini zvesto vršila svojo dolžnost na dušnopastirskem polju.

Če je prva svetovna vojna tega ali onega duhovnika malo zamajala, je večina ostala trdna in zvesta, da so se ob njenem zgledu in opori kmalu znašli in okrepili tudi oslabljeni. Prelep sad prav te vojne pa je bil oni, po številu pač največji letnik ljubljanskega bogoslovja, ki je odšel v dušnopastirsko delo leta 1922 in in nam je tedanj vodja semenišča g. kanonik Nadrah, sicer skop v pohvali, pred posvečenjem s svetim Pavlom dejal: „Gaudium meum et corona mea...“

Res nam je prva svetovna vojna prinesla žalostni razkol v duhovniške vrste, ki nam je povzročil mnogo bridkosti, ki pa, po mojem mnenju, prav v dušnopastirskem pogledu ni prehudo škodoval, ker so bili „starini“ v ogromni večini vzorni duhovniki, katerim smo se mlajši, čeprav drugačnega narodno-političnega koncepta, v dušnopastirskem vodstvu z veselo pokorščino podredili, tako da duhovno življenje naroda radi teh razlik ni trpelo, vsaj tedaj ne več, ko sem z vojnimi tovariši in brati v duhovništvu leta 1922 začel svojo dušnopastirsko službo. V dušnopastirskih vprašanjih, ki smo jih starini in mladini v bratski vzajemnosti razmotrivali na naših lepih in zanimivih duhovniških konferencah, smo bili navadno vselej enega srca in enega duha. Če so bila prva leta ločitve duhov bolj krvaveča, so se te rane, vsaj v skupnem duhovniškem delu, kmalu zacelile.

Kar se tiče KA, ki naj bi bili zamudili njeno uro in tako zakrivili pronicanje komunizma v naš narodni organizem, bom skušal v razpravi na svojem mestu podati svoje skromno mnenje. Glede infiltracije komunizma pa rečem že tu v začetku, da tega slovenska duhovščina prav gotovo ni kriva. Preprosta in skromna, izhajajoča iz naroda, se je za narod vsa žrtvovala, z njim živela in delala in trpela. Kakega povoda za komunizem naša duhovščina gotovo ni dala, ne z bogastvom, ne z brezskrbnim in nedelavnim življenjem. V priходу komunizma sem videl in bom gledal čas velike, zgodovinske preizkušnje, ki je prišla nad naš narod kot na ves svet. Izogniti se taki preizkušnji ali jo preprečiti, ni vedno v človeških močeh. Tudi tu velja: „Božje misli niso naše misli...“

Z mirnim srcem ponavljam, da je bila slovenska duhovščina v svoji ogromni večini vedno zvesta svojemu duhovnemu poslanstvu in da je po svojih močeh zvesto vršila svoje duhovniške dolžnosti, tudi v onih razvrvanih letih po prvi svetovni vojni, v zadnjem desetletju vlade škofa Jegliča, kakor po nastopu škofa Rožmana vse do odhoda v tujino, kjer ne neha požrtvovalno vršiti svoj apostolat med našo emigracijo.

V dokaz tem svojim trditvam bom podal kratek pregled našega dušnopastirskega dela v domovini, od zadnjega katoliškega shoda do našega odhoda na tuje.

Tudi jaz pravim kot g. mons. Škerbec, da ne mislim s tem podati nobene objektivne sodbe, ki jo bodo morali ustvariti šele oni, ki pridejo za nami, ampak hočem podati le bolj osebne spomine svojih 33 dušnopastirskih let, od katerih sem jih šest preživel v trebanjski dekaniji na Dolenjskem, 17 v Ljubljani, 10 pa dozdej v begunstvu. Razdelil bom te spomine po glavnih obdobjih, ki nosijo svojo posebno značilnost; podal pa jih bom z vso preprostostjo, pa tudi z vso iskrenostjo, s ponižno željo, da bi ta moj oris s svoje lepe, sončne strani osvetlil ta veliki čas, v katerega nas je božja Previdnost postavila za dušne pastirje našega naroda.

I. 1923—1929

Prva svetovna vojna je zapustila v življenju našega naroda težke posledice: veliko surovost in razuzdanost, duh upora in revolucije, naperjen v prvi vrsti proti Cerkvi in njeni avtoriteti. Te rane, globoke in nevarne, pa so se po zaslugi slovenske duhovščine razmeroma hitro zacelile, če ne popolnoma, pa vsaj v glavnem. Veselilo me je najti to ugotovitev v spisu komunističnega pisatelja Franca Sajeta, ki v uvodu k svoji knjigi „Belogardizem“ takole piše: „V revolucionarnih letih po prvi svetovni vojni je slovenska klerikalna stranka zgubila svojo absolutno večino... A v nekaj letih opozicije proti beograjskemu centralizmu si je s podvojenim delom duhovščine zopet pridobila izgubljene pozicije med kmeti in obnovila na desetine verskih, prosvetnih, telovadnih in političnih organizacij“ (str. XV). Kar komunistični pisec tu ugotavlja zgolj s političnega vidika, trdim z mirno dušo o celotnem versko-mravnem preporeku našega naroda. Narod je resnično vstajal iz svoje povojne ohromelosti v novo duhovno pomlad. Gotovo res bolj na kmetih kot v delavskih centrih, a povsod se je poznalo in svoj sad rodilo podvojeno delo duhovščine, okrog katere se je narod v svoji glavnini z ljubeznijo spet zbiral. Komunist Saje, ki je sicer v omenjeni knjigi zapisal mnogo laži in potvorb resnice, je tu podal resnično sodbo.

V čudovito lepih spominih mi žive tista leta moje duhovniške pomladi. Z vsem mladostnim navdušenjem smo duhovniki delali v cerkvi, v šoli, v številnih cerkvenih in izven-cerkvenih organizacijah. Tako so nas bili pripravili in vzgojili

v bogoslovju, kjer se nam je vedno dejalo, da se duhovnik ne sme braniti nobenega dela, ki je ljudstvu v korist. Pomagali smo tudi v gospodarskih zadrugah, v hranilnicah in posojilnicah, v konsumih in mlekarňah, kjer je duhovnikova avtoriteta najbolj varovala ugled teh ustanov, čeprav seveda to ni bilo za duhovnika brez nevarnosti, katerim je tuptam kak nepreviden sobrat tudi podlegel. A v splošnem je šlo vse lepo po načrtanih ciljih, ljudstvo je duhovniku popolnoma zaupalo, kar nas je, mlade, često navdajalo z nekim posebnim zadoščenjem, pa smo vedeli, da je to sad zveste, požrtvovalne starejše duhovniške generacije.

Peti in zadnji katoliški shod slovenskega naroda v domovini, ki se je vršil leta 1923 v Ljubljani, je bil nekak slovesen zaključek te etape duhovnega narodovega preporoda po prvi svetovni vojni.

Bili so tedaj okrog katoliškega shoda nemirni in borbeni časi. Državne volitve so bile v mladi Jugoslaviji, ki se je šele konsolidirala, pogosto na dnevnem redu. Poučeni po blagopokojnem političnem voditelju dr. Kulovcu, ki nas je v semenišču pogosto obiskoval in nam govoril, smo tudi ob teh priložnostih javnega življenja ljudstvo z vso vnemo učili in mu svetovali pravilno odločitev v korist naše ljubljene SLS, stranke slovenske krščanske demokracije, ki se je pogumno borila za zmago krščanskih načel v državni zakonodaji in upravi. Če komunist Saje piše, da si je stranka opomogla od svojih prvih povojnih porazov prav po vnetem delu duhovščine, je tudi v tem resnico povedal. Gledali smo duhovniki v tem svojem delu za zmago krščanskih načel v javnem življenju naroda in države nujni del svojega duhovniškega apostolata. Morda so šli nekateri duhovniki v tem delu malo predaleč in so postali preveč strankarsko opredeljeni, večina je gledala v tem delu borbo luči proti temi, to, kar danes uči vodstvo Cerkve, ko katoličane, v nevarnih odločitvah, pod smrtnim grehom kliče na volišče. In kdaj in kje niso bile odločitve ob državnih volitvah važne in često usodne?

Zavedajoč se važnosti katoliškega tiska smo po naših organizacijah, pa tudi osebno, od vasi do vasi, od hiše do hiše agitirali za naše liste in za Mohorjevo družbo, ki smo bili duhovniki vedno nje zvesti poborniki in poverjeniki.

V naših organizacijah, med katerimi omenjam posebej naše Marijine družbe, ter naše Orle in Orlice, nam je rasel krepak in zdrav rod, poln krščanskega idealizma, kader poznejše KA. Nikoli ne bom pozabil prve birme v šent Rupertu na Dolenjskem. Potem ko se je bil škof Jeglič utrudil v spovednici, mi je pri avdijenci ves vzhičen dejal: „Čestitam vsem, v vinorodni fari imate toliko nedolžnih deklet. Krasna mladina je to!“ Bilo je v dekliški Marijini družbi, ki sem jo vodil, čez 300 deklet. Pa so ob poštenih dekletih tudi fantje rasli pošteni in verni. Večina teh, s katerimi smo se teden za tednom zbirali na fantovskih sestankih in vsako leto na organizacijskih tečajih, in na naših verskih in katoliških manifestacijah, je v veliki uri naše narodne zgodovine darovala svoje mlado življenje za naše verske in narodne ideale.

Seveda ni manjkalo plevela in z nasprotnimi silami se je bilo treba stalno boriti. A smo se pogumno in odločno ustavljali zlu, podprti živo in stalno pobudo iz Ljubljane in z bratsko medsebojno povezanostjo. Naše pastoralne in socialitetne konference so bile za nas — na deželi — zaželeni, prazniški dnevi, polni veselja in polni pobude in zdravih nasvetov.

Gotovo je, da je bilo po različnih krajih različno; nekje lažje, drugod težje; nekje bolj bogato na uspehih, drugod manj. A v splošnem si upam trditi, da je bila ta prva doba pred in po zadnjem katoliškem shodu doba vsestranskega gore-

čega in uspešnega dela slovenskih dušnih pastirjev, ki je zajelo široke ljudske množice in tako ustvarilo pogoje za poznejše poglobljenje v časih preizkušnje.

In tisti časi so prihajali, kakor po celem svetu, tudi k nam, časi ločin, razkolov in herezij. V dotedaj tako lepo uspevajoči mladinski organizaciji Orel se je skotila nezdrava, razdirajoča opozicija, ki je mladinske vrste gnala v razkol. Levo krilo krščansko-socialnega delavskega gibanja se je vedno bolj odmikalo duhovnemu vodstvu Cerkve in se približevalo marksizmu. Del slovenskega katoliškega izobraženstva gre na levo. V ljubljanskem bogoslovju se pojavi reformistično, nezdravo križarstvo; v mariborskem bogoslovju se je govorilo celo o komunistični celici bogoslovcev...

II. 1929—1941

Aleksander-Živkovičeva diktatura, za svete Tri kralje leta 1929, je pomenjala prvi vihar. Ukinjene so bile vse naše politične, prosvetne in mladinske organizacije; le verske so mogle, v omejenih merah, nadaljevati s svojim delom. Ukinitve mladinskih organizacij je, vsaj za tisti čas, sama od sebe rešila težko notranjo krizo Orla. Razdiralni elementi so šli s komunisti v podzemlje. Slovenski narod s svojimi duhovniki pa je šel v dobi te diktature na dolge duhovne vaje, ki so trajale skoraj 6 let.

V tej dobi, ki je bila polna trpljenja in zagrizenega framasonskega sovražstva, zlasti potem, ko so naši politični predstavniki šli v opozicijo, se je naše dušnopastirsko delo v celoti usmerilo v duhovno poglobljenje narodnega življenja. Duhovnikov nadnaravni značaj, ki je bil velikem zunanjem delu prejšnjih let malo zatemnel, je zablestel v svojem prvotnem blesku.

V to dobo spada naša odločna borba proti razkristjanjevalnemu delu „Sokola“, borba, za katero nam je dal temeljne smernice pogumni pastirski list jugoslovanskih škofov iz leta 1932, list, ki smo ga brali v težkem ozračju groženj in nasilja.

Narod, ki je z nami trpel in molil, je zorel v svoji notranji moči. Na biserni maši nadškofa Jegliča leta 1934 je dal veličasten dokaz svoje katoliške zvestobe in vdanosti. Leto 1935 je prineslo spet svobodo. Tedaj so dolga leta trpljenja uzorila svoj čudoviti sad na veličastnem evharističnem kongresu v Ljubljani, kjer smo ob evharističnem Gospodu in Mariji Pomagaj duhovniki in verniki enodušno izpovedovali svojo vero, molili, peli, pozdravljali naše cerkvene in osvobojene politične voditelje in jokali od veselja in hvaležnosti. Iz tistih desettisočev otrok, deklet in fantov, mož in žen, ter duhovnikov, ki so tedaj navdušeno sodelovali in se krepčali z božjim kruhom pa si je Jezus že izbiral svoje bodoče spoznavalce in mučenike...

V to trpljenja polno dobo, ki je bila končno kronana s tolikim veseljem in zmagoslavjem, spadajo tudi početki slovenske KA.

Idejo KA je sprožil papež Pij XI. že ob nastopu svojega vladanja, leta 1922. V Ljubljani smo temeljiteje razpravljali o njej na pastoralni konferenci leta 1929. Do tedaj se je res mislilo, da ob tolikih verskih in katoliških organizacijah, ki smo jih Slovenci že imeli, nove organizacije ne potrebujemo. Ob ponovnih pozivih iz Rima je tisto leto škof Jeglič postavil vprašanje KA za predmet razpravljanja jesenske pastoralne konferenca. Posebej naprošen od tedanjega arhidijakona mesta Ljubljane, g. prošta Nadraha, sem sestavil referat, v katerem sem skušal zbrati vse, kar sem tedaj mogel najti o tej novi borbeni sili Cerkve. Bistvo ideje smo takoj dojeli, saj je stara kot Cerkev sama. Sistem organizacije

pa se je le počasi izkristaliziral. Po prvem štatutu, ki ga ji je dal škof Jeglič, se je KA naslonila na že obstoječe verske in cerkvene organizacije. Ni bila uvedena kot samostojna organizacija, ampak kot nek meddruštveni kulturni svet, naj bi koordiniral in inspiriral vse društveno življenje med narodom z resnično katoliškim, apostolskim duhom. Kot stolni vikar sem bil nekaj časa član tega centralnega odbora KA, ki se je sestajal v škofijski palači ob navzočnosti škofijskega asistenta, ki je bil tedaj univ. profesor dr. Fabjan. Kot zdaj vidim, ni bil to slučaj samo v Sloveniji, ampak je podoben način KA še danes v veljavi v nekaterih katoliških deželah, kjer so ohranili njen federativni značaj, to se pravi, da predstavlja KA federacijo vseh obstoječih katoliških organizacij, katerih vsaka je njen sestavni del, vse pa koordinira v skupno apostolsko delo centralni meddruštveni svet.

Sledeč navodilom in nasvetom Rima in v želji, da bi KA čim globlje zajela verno slovensko ljudstvo ter samostojno in neodvisno gojila v njem apostolski duh, sta slovenska gospoda škofa dr. Rožman in dr. Tomažič s pravili iz leta 1936 upostavila slovensko KA kot samostojno organizacijo, z lastnimi stanovskimi skupinami in pomožnimi silami. Tedaj se je začela z veliko intenzivnostjo priprava in vzgoja laičnih apostolov; val nove organizacije je šel iz prestolice tudi na deželo, seveda ne brez pomislov in pridržkov, ki jih vzbuja vsaka nova, bodi še tako dobra ustanova, ki z novimi zahtevami prinaša tudi novo delo in često zadeva v to, kar se je do tedaj z vso ljubeznijo gojilo, kar se je smatralo za dobro in na kar je bila duhovščina navajena in navezana.

Slovenska duhovščina, tradicionalno vdana svojemu škofu, je glasu svojih ordinarijev sledila, a ob tolikih že obstoječih verskih in katoliških organizacijah, ki so ji bile pri srcu, ne s tistim ognjem, kot se je to morda storilo v nekaterih deželah, kjer drugih organizacij do uvedbe KA skoraj niso poznali. Z ozirom na strašne čase, ki so prihajali, je bila morda v tej zamudi delna njena krivda, ki jo pa omiluje njeno vsestransko drugo delo za duhovno vzgojo in rast naroda, delo tako mnogostransko in veliko, da ga težko najdemo v dušnem pastirstvu dežel, skozi katere nas vodi naša begunska pot.

Gotovo pa je, da so poleg velike zaposlenosti vplivali na neko zadržanost duhovnikov napram novo se organizirajoči KA tudi nekateri vzroki psihološkega značaja: nek strah, da bodo laiki postali preoblastni v duhovnem vodstvu župnije; zagrenjenost nad neko duhovno superiornostjo nove KA, ki se je edina smatrala za apostolsko organizacijo hierarhičnega reda in je vse druge cerkvene organizacije postavila na mesto svojih pomožnih sil, čeprav so tudi imele apostolat v svojem programu; mnogim se je zdel tudi težak in neprijeten zelo formalističen sistem organizacijskega dela, kjer je bil ves program sestankov o centralnem vodstvu do minute natančno določen, da je ostalo duhovniku-asistentu le malo možnosti za osebno iniciativo pri vzgoji farnih apostolov. Nekoč sem rajnemu g. prelatu dr. Odarju potožil, da se čutim na sestankih jedrne skupine nameščenik le odveč, kot peto kolo. Vse je bilo do kraja centralizirano, centralno vodstvo pa, ki je sicer nad vse požrtvovalno vodilo vzgojo prvih jedrnih skupin, je bilo vendar v mnogih, nebitvenih stvareh preoskosrčno in je pokazalo le malo razumevanja za mnogotere težave, ki so v zvezi s KA mučile mnoga duhovniška srca.

Vse to je mnogim duhovnikom jemalo veselje in pogum, da se niso z vsem duhovniškim ognjem vrgli na to veliko in važno delo organiziranega apostolata, katerega potrebo in važnost so vsi priznavali in ni KA v načelu pač noben slovenski duhovnik nasprotoval, kakor gotovo danes ne nasprotuje. Govoriti o nasprot-

nikih KA med duhovniki se mi je zdelo vedno neutemeljeno, Apostoli v dušno-pastirskem delu so bili in so neobhodno potrebni in bodo v bodočnosti potrebni bolj in bolj. Njih izbira in priprava in vzgoja mora biti vsakemu duhovniku sveta srčna zadeva. O težavah in metodah dela pa bi se dalo razgovarjati in bi moralo vodstvo za to imeti odprto srce in blagohotno razumevanje. Koliko svojkega in novega vidimo zdaj, ko hodimo po svetu od kraja do kraja in se nam prav glede KA ena in druga stvar v metodi njenega organizacijskega dela zdi primernejša in upešnejša. Smo pa Slovenci v svojih enkrat sprejetih načrtih, pravilih in programih trdi in neizprosni, da bi jih skoraj smatrali za nespremenljive kot verske dogme. In če si kdo upa, da svoje pomisleke in poglede odkrito pove, se mu lahko zgodi: da ga bodo prišteli med nezanesljive elemente in mu nadelili naziv reakcionarja. Ali za zdrav razvoj organizacije so tudi taki reakcionarji potrebni.

Ali ni z ozirom na vse te težave in pomisleke značilno, da jih sedanjí papež, sveti oče Pij XII. z vso resnostjo priznava in jih z vso odločnostjo skuša odpraviti ali vsaj omiliti. P. Azpiagu S. J. govori v svojem „Manual de acción católica“, natiskanem že leta 1941 v Madridu, o temeljnih reformas KA po Piju XII. in med njimi navaja naslednje: Že leta 1939 je postavil italijansko KA, v kateri so bili laiki-voditelji postali preoblastni, spet popolnoma pod vodstvo cerkvene hierarhije, škofa v škofiji, župnika v župniji. Sveti oče tudi nikdar ne omenja pomožnih sil KA, kar naj bi bile ostale cerkvene organizacije, ampak jih imenuje sodelujoče sile, kar mnogo bolj poudarja njih samostojnost in neodvisnost. Glede KA same je Pij XII. tudi opustil izraz, da predstavlja sodelujočo silo pri hirerahičnem apostolatu Cerkve in govori vedno le o sodelovanju laikov pri apostolskem poslanstvu Cerkve. Poleg tega vedno beremo v papeževih govorih, da je apostolsko delo dolžnost in pravica vseh vernikov, da KA apostolskega dela ne sme monopolizirati, marveč da mora na polju apostolata delati v bratskem soglasju z drugimi cerkvenimi organizacijami, v veliki širokogrudnosti in razumevanju njihovih posebnih namenov in ciljev. Kar se pa tiče Marijinih kongrecij, ki so v teku stoletij toliko dobrega storile med našim narodom in so slovenskemu ljudstvu in nam, dušni pastirjem slovenskim tako k srcu prirasle, v katerih ima duhovnik po kongregacijskem statutu samostojni položaj, ki mu po službi in dostojanstvu pristoja, je pa naravnost zgodovinskega pomena apostolska konstitucija svetega očeta Pija XII. „Bis saeculari“, z dne 27. IX. 1948, v kateri Marijine kongregacije slovesno proglašajo za pravo KA pod Marijino zastavo. Dodaja, da se onemu, ki je član Marijine družbe, ni treba vpisati v kako drugo združenje. Kongreganisti so že po svojem članstvu v kongregaciji člani KA, zakaj, tako piše sveti oče: „niti ustroj niti svojski znaki Marijanskih kongregacij nam ne branijo da bi jih z vso pravico ne imenovali „Katoliška akcija pod varstvom in navdihom blažene Device Marije“.

Ko sem tu razkril gotove težave, ki so slovenske duhovnike ovirale pri delu za organizacijo KA, težave, katere smo morda bolj kot na deželi čutili v mestu, naj pa zdaj omenim, da nam je svetniška vnema g. prelata Janeza Kalana, ki jo je širokogrudno odobril in potrdil gospod škof dr. Rožman, pripravila v Ljubljani za čas največje duhovne stiske in najnujnejše potrebe apostolskega dela posebno organizacijo KA, ki si je nadelala ime Prerod ali tudi Združenje borcev Kristusa Kralja in smo jo organizirali po vseh mestnih župnijah. Centralno vodstvo KA bi bilo rado to novo združenje uvrstilo med pomožne sile, gospod škof pa ji je dal značaj samostojne organizacije KA. Njen namen je bil, da seže na široko, da poišče in zajame čim več za apostolsko delo sposobnih in vnetih vernikov, ki se sicer še niso včlanili v stanovske jedrne skupine KA. Potrjujoč to novo vejo KA

za mesto Ljubljano, je g. škof Rožman v „Škofijskem listu“ iz leta 1943, stran 47, zapisal: „S tem je KA spopolnjena in razširjena kolikor je še potrebno in kakor to zahtevajo velike in nujne potreba časa. Če se hoče Ljubljana res versko preroditi, ki je tega tako potrebna, se morajo k apostolskemu delu pritegniti vse moči.“

Hvaležen Bogu tu ugotavljam, da je bila gorečnost teh mož in fantov, ki smo jim pridružili odgovarjajoče skupine žena in deklet, vredna vse hvale in občudovanja. Vse velike cerkvene pobožnosti in slovesnosti onih velikih, težkih let, veličastne mesečne duhovne obnove mož in fantov, žena in deklet, vse tedaj tako bujno versko življenje v ljubljanskih župnijah se je organiziralo s sodelovanjem teh apostolov. Z globokim spoštovanjem in srčno hvaležnostjo mislim na te apostolske sodelavce, od katerih so mnogi dosegli mučeniško krono.

Zaključujem te misli v odnosu slovenske duhovščine do KA z željo, da bi postalo naše razumevanje za to veliko organizacijo apostolskega dela vedno globlje in naše sodelovanje v njej vedno popolnejše. Njen program je nekaj veličastnega. Naj bi bile vedno tudi metode njenega dela velikopotezne in širokogrudne, da bi se vsak slovenski duhovnik čutil poklicanega in tudi sposobnega za vodstvo njenih skupin. Hotel pa sem tudi v tem delu svoje razprave omiliti sodbo, ki jo je glede tega delovnega polja slovenske duhovščine zapisal g. mons. Škerbec, sodbo, ki se mi zdi preostra. Nikdar ne bom mogle soglašati z mislijo, da je bila brezbrzižnost slovenske duhovščine kriva, da je komunizem zastrupil gotove plasti našega naroda. Ponavljam, da verujem, da so tu vmes višje temne sile, ki jim je Bog prepuštil za nekaj časa oblast nad našim narodom, ne za njegovo uničenje, ampak za njegovo prečiščenje in potrjenje. Poglejmo na druge narode, na Italijo, Francijo.

III. 1941—1945

In tako prihajam k zaključku teh svojih razmišljanj, obujajoč spomine na naše dušnopastirsko delo v letih okupacije in državljanske vojne, v času največjih preizkušenj in največjega trpljenja. Velik del duhovščine je bil tedaj preganjan po okupatorju, drugi so se morali umikati pred strašnim komunističnim terorjem. V mnogih krajih so ljudje začasno ostali brez duhovnika, a jih je držala vera, vsajena jim v srce s tako zvestim in požrtvovalnim delom njih dušnih pastirjev. Kjer pa so duhovniki mogli ostati na svojih mestih, tam je tedaj dušno pastirstvo poganjalo v svoj vrh, kakor je šla v svoj strašni vrh narodna stiska. Med drugimi neštetimi duhovnimi podvigi v letih vojne zavzema svoj poseben pomen vsenarodna pobožnost prvih petkov, ki je zajela res silne množice in neštetim zagotovila milost srečne smrti, pobožnost, ki jo naš rod ob sodelovanju slovenskih dušnih pastirjev zvesto nadaljuje tudi na tujem. Čudovite uspehe je rodilo posvečenje družin brezmadežnemu Srcu Marijinemu in praznovanju njenih prvih sobot. Obe pobožnosti sta bili sijajno organizirani po centralni pisarni prvih petkov in sobot v Ljubljani. Poleg tega omenjamo velikopotezno karitativno akcijo za pomoč revežem, beguncem in brezdomcem, ki jo je pod vodstvom g. mons. Škerbeča izvajala škofijska dobrodelna pisarna ob sodelovanju mnogih požrtvovalnih duhovnikov-beguncev. Kmečka pisarna, pod vodstvom neumornega g. svetnika Škulja, je organizirala pomoč za trpeče kmetško ljudstvo, ki se je, preganjano po okupatorjih in komunistih, zateklo v mesto. Povsod so bili slovenski duhovniki tisti, ki so ob sodelovanju požrtvovalnih katoliških laikov vršili tiste strašne čase velika dela duhovne obnove in krščanske ljubezni, iz čiste ljubezni do Boga in do naroda.

Kako polni upanja smo takoj na naših duhovniških zborovanjih razpravljali o novih načrtih in metodah dušnopastirskega dela v dobi po osvobojenju. Božja previdnost je odredila drugače. Eni smo odšli z delom naroda na tuje, skušajoč mu duhovno stati ob strani tudi na tuji zemlji. Celina naroda trpi doma nasilje brezbožnega režima, a v ogromni večini vztraja zvesta Bogu in Cerkvi, duhovno krepčana po duhovnikih, ki so ostali, od katerih jih je le mal odstotek v zmedhi časov izgubil jasnost pogleda, ki naj ga jim dobri Bog po Marijini priprošnji spet povrne.

Ko se zdaj ozrem nazaj na vse to, kar sem tu napisal in ko primerjam vse to mnogostransko in zvesto delo slovenske duhovščine s tem, kar smo videli in vsak dan opazujemo v deželah, kjer živimo, tedaj tudi jaz z g. mons. Škerbecom ponavljam: Ni nas treba biti sram! Veliko smo delali in vest in srce mi pravita, da smo v glavnem delali prav. Bile so napake in slabosti, a te so povsod, kjer so ljudje in kjer se res dela.

Koderkoli smo dozda kot begunci hodili, povsod imajo i cerkveni predstojniki i ljudje slovenskega duhovnika radi in mu zaupajo. V tem je za nas lepo zadoščenje in potrjenje našega dela ter pobuda za nadaljno stanovitnost.

Gotovo je, da novi časi ustvarjajo vedno nove pastoralne probleme. Ti morajo biti stalni predmet našega osebnega razmišljanja in študija kot naših bratskih duhovniških sestankov, ki jih radi prirejajmo in se jih tudi z veseljem in ljubeznijo udeležujemo.

Delajmo s srcem in dušo za kraljestvo božje tam, kamor nas je postavil Gospod v teh časih. Misel na domovino pa naj nas stalno spremlja in z njo prošnja h Gospodu, da bi spet mogli orati na domači njivi. Ogromno dela tam čaka in velike bodo spremembe, ki jih bomo ob vrnitvi našli. Vendar trdno zaupajmo, da bo mogoče vse te težave obvladati, ako ohranimo in dnevno v sebi poživljamo svoje duhovniške ideale, veliko ljubezen do Boga, do Cerkve in do ljubljene naroda, iz katerega smo izšli in nas nanj vežejo ne le spomini, ampak tudi velike in svete dolžnosti, veliki, nikdar plačani dolgovi.

„Svetost zahteva nepretrgano zvezo z Bogom. Da ta zveza ostane, je Cerkev svojim posvečenim služabnikom naložila dolžnost, opravljati molitvene ure. To se sklada s Odrašenikovo zapovedjo, „da je treba vedno moliti in se ne naveličati“ (Lk 18, 1).

Duhovnik, ki to dolžnost izpolnjuje, nadaljuje tisto, kar je Kristus delal, ko „je v dneh svojega življenja na zemlji daroval prošnje in molitve s silnimi klici in solzami... in bil uslišan zaradi bogovdanosti“ (Hebr 5, 7).

Pij XII.: Menti nostrae

„O, kako zelo mi je torej potrebna, Gospod, tvoja milost, da dobro začnem, da v dobrem napredujem in da dobro dovršim; zakaj brez milosti nič ne morem, vse pa zmorem v tebi, če me podpira tvoja milost... Nič niso umetnosti, nič bogastvo, nič lepota in srčnost, nič bistroumnost ali zgovornost — brez milosti pri tebi, o Gospod!“

Kempčan, III, 55, 4

Na krivih poteh

Ignacij Lenček, Argentina

Vedno človeka prizadene, če bere, da je bila postavljena na indeks prepovedanih knjig knjiga katoliškega pisatelja, posebno če je teolog. Na eni strani občuti vso bridkost notranjih stisk in bojev v vesti obsojenega, ki je o pravilnosti svojih misli prepričan, na drugi strani pa zaupa, da Cerkev tega ni storila brez zadostnega razloga in brez potrebe. Obenem pa takšne prepovedi kažejo, da v sodobni katoliški miselnosti nekaj ni v redu, ker Cerkev ne obsoja del, ki ne bi bila nevarna in škodljiva, to je: ki vsebujejo zmote in obenem to zmoto širijo, ali kar je isto: mnogi jih berejo.

1.

Med letos obsojenimi spisi je najprej knjiga: *Dr. theol., dr. med. Marc Oraisou, Vie chrétienne et problèmes de la sexualité*, Paris 1952, stavljena na indeks z odlokom od 3. januarja 1955. Pisatelj je bil dalj časa internist in kirurški psiholog v Bordeaux, postal nato duhovnik, in je s tem delom dosegel teološki doktorat v Parizu. Delo je odobril jezuit, mu dal nihil obstat dominikanec, imprimatur pariški nadškof, teološka fakulteta na Institut Catholique ga je sprejela za doktorsko dizertacijo. In vključ vsemu temu je bilo delo obsojeno že 18. marca 1954, vendar odlok ni bil objavljen. Sveta stolica je sporočila le zahtevo, naj se knjiga izloči iz prodaje. Ker pa se za odklonilno sodišče niso mnogo menili ter delo veliko brali, citirali, priporočali, so 3. januarja letos odlok v Rimu objavili.

Delo je vzbudilo veliko zanimanje; eni so jo imeli za pomemben doprinos k moralki seksualnega življenja, drugi so imeli pomisleke. Gotovo je knjiga prinesla dokaj novega (kratko vsebino je prinesla Herder Korrespondenz, VII. 1953, 418—423). Hoče poiskati neko pravo srednjo pot med zgolj metafizično osnovano seksualno doktrino in pretiranim stališčem Freudove psihoanalize, ki po njej človek ni drugega kot spolno bitje. Skuša vnesti zdrave izsled-

ke psihoanalize in globinske psihologije v moralko, kajti „psihoanaliza še ni našla svojega Tomaža Akvinskega“ (24). Takšna uporaba resničnih znanstvenih dognanj je potrebna za večjo in polnejšo resnico v etičnih zahtevah in presojah. Na podlagi novih spoznanj o temnih globinah človekovega bitja se marsikaj spremeni v navedbi osnovnih moralnih načel na konkretnega človeka in v podrobnih načelih oz. zahtevah samih. Marsikaj v očitkih, ki zadevajo dosedanje pastoralno in vzgojno ravnanje, je resnično in pravilno. Morda je pretirano, da ogromna večina njih, ki greše zoper čistost, ni na tem področju povsem normalnih, zdravih („kje je kakšno človeško bitje, ki bi bilo povsem in popolnoma zdravo?!“ 81), gotovo pa je, da v takšnem primeru ne zadostujejo zapovedi in prepovedi (43) in da nadnaravna sredstva redno ne ozdravljajo bolezenskega stanja ter da se takšno stanje ne ozdravi od danes do jutri (83). — Tudi ni brez resnice, da smo grehe zoper čistost psihološko presojali bolj strogo in brez-obzirno kot druge: neobvladovanje temperamenta ali gona po uveljavljanju opravičujemo kaj hitro s „človeško slabostjo“, neobvladovanje močnejšega spolnega nagona pa kar obsojimo za smrtni greh. — Tudi se mi zdi, da smo vse temno in komplicirano seksualno dogajanje jemali preveč preprosto in enostavno. In še to ali ono bi mogel navesti, kar se mi zdi utemeljeno. Vendar je avtor v nekaterih mislih šel predaleč. Poluradna utemeljitev obsodbe v „Osservatore Romano“ (7/8 jan. 1955) navaja tri točke: najprej njegovo pojmovanje o actus humanus; voluntarium imperfectum jemlje preveč široko. Dalje: v razlikovanju med voluntas electionis in voluntas executionis krivo sodi, da je za smrtni greh odločilna le prva volja, ne pa druga. Le prva je odločitev duha, druga pa je v globini preveč pod vplivom nezavestnih sil. Končno tako poudarja razliko med objektivno in subjektivno obveznostjo

etičnega zakona (in logično med materialnim in formalnim grehom), da je po njem „formalni smrtni greh, ki bi ga konkretno storil konkreten poedinec, redek dogodek“ (63), kar gotovo vnaša zmedo v presojanju nečistih grehov.

Knjiga in njena obsodba pa sta sprožili vrsto perečih vprašanj, ki še čakajo rešitve.

Z dekretom 2. februarja 1955 je bila stavljena na indeks knjiga: *Josef Thomé, Der mündige Christ, Katholische Kirche auf dem Wege der Reifung, Frankfurt 1949.*

Osservatore Romano označuje v komentarju k obsodbi (4. februarja 1955) kot glavno hibo knjige nejasnosti v mislih in pomanjkanje teološke preciznosti; oboje stori, da laik ne more več ločiti resnice od zmote. V razlikovanju med nevidno in vidno Cerkvijo ni jasno, ali je vidna Cerkev, ki sestoji iz ljudi in je navezana na kraj in čas, božjega izvora. Govori o cerkveni avtoriteti, ki sloni na tisočletni skušnj, ne omenja pa njene božje avtoritete. Cerkevne dogme so sicer izraz božje resnice, a so le kakor obleka, ki se menja po času in po poedincu. Končno ostane le ena instanca, ki se ji more zrel kristjan brez strahu zaupati, in ta je: njegova osebnostna vest. Nihče drugi ne pozna njegovih konkretnih okoliščin. Če bi Cerkev te pravice vesti ne priznala, bi jo prav zreli in pogumni zapustili; ostali bi v njej le majhni, naivni. Poleg uradne hierarhije so v Cerkvi še drugi izredni organi z učiteljsko in vodstveno nalogo, tudi laiki, nekakšni apostoli in preroki, ki jih Gospod sam neposredno pokliče in Sv. Duh vodi. Ti morajo brez strahu, brez olepšavanja, brez obzirnosti podirati to, kar ubija živega duha v Cerkvi. Po njih prihajajo v Cerkev novi sokovi in le po njih se bo spet zbudila iz svoje sterilne otrplosti in ohromelosti.

O tej zrelosti je Pij XII. — morda je imel v mislih prav to obsojeno delo — izrecno govoril 2. novembra 1954 in ločil to, kar je upravičeno in kar ne. Odrasle in zrele je treba drugače voditi kot otroke — to je resnično. Morda se niso vedno dušni pastirji tega zavedali in premalo upoštevali zrelost ver-

nikov. A ta zrelost nikoli ni tolikšna, da bi jih izvzela iz vsakega vodstva s strani Cerkve in da bi bilo takšno vodstvo zanje poniževalno. Druge očitne zmote Thoméjeve knjige pa je Pij XII. zavrnil ob drugih prilikah.

En dan pozneje, 3. februarja 1955, je bil obsojen francoski katoliški časopis: *La Quinzaine*, Paris. Že prej je francoski episkopat trikrat obsodil pisanje štirinajstdnevnikarja in svaril vernike pred njim.

Zavračal je sicer ateistično in materialistično metafiziko marksizma, ker je nezdržljiva s katoliško vero, zavzemal pa se je za praktično sodelovanje s komunisti, da bi tako dosegli boljši socialni red in si priborili svetovni mir. S tem pa je ravnal proti dekretu Sv. oficija (1. julija 1949), ki prepoveduje ne le pripadnost k ateističnemu komunizmu, marveč tudi vsako delovanje, ki bi ga utegnilo krepiti. Sploh pa je ta časopis vztrajno molčal o vseh svarilih Svete stolice pred komunizmom in sodelovanjem z njim.

Izdajatelj so v zadnji številki sporočili svojim bralcem: „Rimska odločba nas obvezuje v vesti, da časopis ustavimo. Zavedamo se, da je ta odločitev težka in pomembna. Ne vemo, na kakšen način hoče Cerkev privzeti vrednote nove civilizacije, ki stoji v nasprotju s staro civilizacijo, v kateri je Cerkev, se zdi, še vedno ujeta. A naša vera v Kristusa nas obvezuje, da nad njegovo Cerkvijo ne obupamo, marveč da ohranimo vero v njeno notranjo silo, ki se skriva pod večkrat odbijajočimi zunanjimi potezami. Verujemo, da mora najti svojo novo podobo, ki jo danes zahteva univerzalnost njenega poslanstva.“

27. aprila 1955 je Sv. oficij objavil odlok o indiciranju knjige: *Marcel de Jouvenel: Au diapason du Ciel, Paris 1950*, s predgovorom Gabriela Marcela.

Osservatore Romano (8. maja 1955) govori o „grobih zmotah“ te knjige. „V teh skrivnostnih razgovorih manjkajo pravi pojmi o duhovnosti in neumrljivosti, o grehu, o odrešenju in o drugem življenju.“

Ob tem poročilu bi dostavil, da te prepovedi katoliških autorjev, ki pišejo o verskih in moralnih problemih, pomenijo le en pojav med drugimi, ki tudi kažejo na neko krizo katoliške vesti, t. j. na neko notranje odtujevanje cerkveni autoriteti, posebno normam cerkvenega učiteljstva, na splošno temu, kar smo vedno imenovali: *sentire cum Ecclesia*.

Najbolj resno je opozoril na tovrstne pojave v katoliškem življenju Pij XII. z okrožnico *Humani generis* (12. avgusta 1952). Ta okrožnica je med nami vse premalo poznana. Svaril je pred udorom moderne filozofije in miselnosti sploh v katoliško teologijo in razkril zmote in nevarnosti tkzv. „nove teologije“. Ponovno se je pritoževal, da mnogi nič več ne upoštevajo cerkvenega učiteljstva ali ga celo očitno prezirajo. Obsojal je napačni irenizem, ki skuša premostiti prepeke s tem, da katoliško resnico ali prikriva, ali delno zamolči ali celo potvarja, v dobrem namenu, da bi jo tako približali n. pr. protestantizmu v dogmatiki, dejanskemu življenju v moralki. Podobno je razkrival svoje skrbi v raznih nagovorih, predvsem škofom, da bi čuvali nad pravim naukom. Čim bolj pazljivo kdo zasleduje sodobno katoliško življenje v svetu, bolj bo začutil, da so bili in so papeževi opomini pereče aktualni, da Pij XII. ni govoril le „zaradi lepšega“, brez potrebe.

Nerazpoloženje proti cerkveni vodstveni in učiteljski autoriteti se navadno ne kaže rado v javnosti, vendar se je zgodilo v zadnjem času posebno ob dveh primerih, da je udarilo na dan in celo v dnevne časopise: ob disciplinarni zadevi duhovnikov-delavcev in doktrinarno ob izidu omenjene okrožnice. Ukrepi Svete stolice proti duhovnikom-delavcem so močno razburili velik del katoliške Francije in zbudili odkrit odpor ne le večine prizadetih duhovnikov samih, marveč tudi mnogih laikov in to najbolj zavednih katoličanov, najbolj borbenih in delavnih. „Vse naprej stremeče krilo Cerkve v Franciji je grozovito prizadeto! to naj rimske kongregacije vedó!“ — je zapisal Mauriac v Fi-

garo, in še ostreje drugi. Podobno krizo je vzbudila okrožnica *Humani generis*. Čuli so se med katoličani bridki glasovi in protesti proti zaviranju in zatiranju napredka, proti reakcionarni konservativnosti, neživljenjskemu tradicionalizmu in podobno. Takšno javno odporno razpoloženje — še več je bilo tihega, prikrita, zadržanega — gotovo ni v prid notranji povezanosti s cerkveno učiteljsko autoriteto in vernemu zaupanju vanjo. Ako pa tega ni, pa današnji človek, ki bi rad vse reformiral, ker čuti potrebo nečesa novega, ki razdvojen išče, hitro zaide na stranpota.

V Evropi sem čul pritožbe, da se je celo v semeniščih in na teoloških fakultetah pojavil soroden duh: mladi ljudje so bolj zavzeti za moderno, tudi nestrokovno literaturo o verskih vprašanjih, kakor pa za solidno sholastično doktrino, ki jo Cerkev vztrajno in s poudarkom predpisuje. Zdi se jim, da je preokorna, v mnogočem zastarela, danes neživljenjska. Odbija jih. Zanimivo je, da med vzroki, zakaj pada število duhovnih poklicev, naštevajo tudi tega: „teologija, ki gre včasih preveč mimo stisk današnjega časa“ (*Stimmen der Zeit*, 1955, 382).

Še več je sorodnih pojavov, ki moremo iz njih sklepati, da mnogi katoličani posebno izobraženci in časovno zainteresirani, nimajo več pravega notranjega in zunanjega odnosa do učiteljske autoritete Cerkve. Večkrat gredo preko nje, navadno mimo nje. Nič pravega ne pričakujejo od nje, le boje se njenih zavor in prepovedi. Prav to ni, a vprašati bi se morali, odkod to. Upravičeno ni, a je morda razumljivo. Vzrokov, znanih in neznanih, za tak duh je gotovo več; tudi ni bila nobena doba brez njega. Gotovo močno upliva moderna doba, ki se v njej poraja nekaj novega, moderna filozofija, ki tako poudarja osebno samostojnost in prostost brez mej. Morda je vzrok tudi današnja „uradna“ teologija, ki se še ni znašla v današnjem času in zato se mnogi oddaljujejo od nje, tuja jim je, ne zajame jih, a s tem se pa tudi odtuja cerkvenemu učitelstvu, ker imajo teologijo za njegov glas, njegov izraz. Ne smemo pozabiti, da je Pij XII. sam na-

kazal, da je treba včasih povedati stare resnice na nov, sedanjemu človeku umljiv in primeren način; da je treba iz teologije izvleči nepotrebno navlako; da naj vanjo vgradimo izvestne izsledke znanosti in napredka in da se je treba — tudi v teologiji — na pravi način prilagoditi potrebam današnjega časa. Smo to že storili? Nikakor ne! Če tega ne bodo storili prav kmalu poklicani, t. j. več ali manj uradni teologi, bodo to začeli nepoklicani in nevarnost je, da preko včasih nejasnih med teološke pravilnosti in resnice. Je že tako, da se teologija ne more in ne sme obzidati s kitajskim zidom pred svetom in časom. Ljudje danes več vedo, več mislijo, so bolj samostojni, bolj zahtevni, bolj kritični. Zato pa ima teologija večjo odgovornost. Če ji ni ali ne bo kos, bodo to pripisovali Cerkvi. Razočaranje bo padlo na cerkveno učiteljstvo, in s tem bo padlo zaupanje vanj.

Pa o problemu teologije — še drugič. Dvoje pa je za nas duhovnike potrebno: de se utrjujemo v zavestnem in iskrenem sentire cum Ecclesia — in da kot zastopniki cerkvenega učiteljstva in kot njegov glas ne dezavuiramo Cerkve, marveč da vredno, živo in življenjsko, v pravilnem pomenu sodobno, potrebam in dušam primerno, znamo podajati njen, tudi danes odrešilni nauk. V to pa je treba — ne varajmo se! — ne prestanega bdenja, pozornosti in študija.

POLOŽAJ ITALIJANSKE DUHOVŠČINE

Po poročilu Herder Korrespondenz (junij 1955) je v Italiji 61.000 duhovnikov, med njimi 14.000 redovnikov. Vzeto, da ima Italija 47 milijonov prebivalcev, pride en duhovnik na 800 duš. (V ZDA na 700, v Nemčiji na 1000, v Braziliji na 10.000). Število svetnega klera se je nekoliko znižalo, odkar je Pij X. zahteval, da morajo učenci zasebnih duhovskih zavodov delati maturo na državnih gimnazijah. Vendar pa je to na splošno dvignilo niveau italijanskega klera. Število svetne duhovščine pa je padlo deloma tudi zaradi laiciistične politike prejšnjih vlad in pa ker je življenje

svetne duhovščine postalo dosti trše v gospodarskem pogledu. Duhovski poklic ne pomenja več dviga na družabni lestvici, niti na deželi ne.

Državne dotacije so razmeroma nizke. Škof dobi od države mesečno 81.681 lir (135 dolarjev), iz česar pa mora vzdrževati gospodinjstvo, slugo, svojega tajnika in kriti stroške za škofijske vizitacije. Stanuje pogosto v palači, ki je neprijazna, mrzla in večkrat v slabem stanju. Ni čuda, da na marsikatero škofovsko mizo v podeželju redno prihajata krompir in zelje. Seveda je med škofijami velika razlika. Milanska nadškofija ima 880 fara, vičenska 700, Florenza in Bologna po 400. Na jugu, posebno na Siciliji pa so škofije s 15, 10, celo osmimi farami. V primeri z drugimi deželami je škofij zelo veliko — 288, ko jih ima Francija 88, Belgija pa le pet.

Župnik dobi od države mesečno 15 tisoč lir (25 dolarjev), kar je komaj polovico plače neizučenega delavca. Ni čuda, da jih vidite v oguljenih in zakrpanih talarjih, večkrat tudi slabo hranjene, brez mogočnosti, da bi si nabavili kako knjigo ali vzdrževali dnevnik. Seveda ne žive škofje in duhovniki le od državne dotacije. Toda drugi dohodki iz cerkvene imovine in ustanov so na splošno pičili in kar pride v puščico, je redno malenkost.

Drugače je pri redovni duhovščini. Medtem, ko so svetni duhovniki pehoti v cerkveni armadi, so redovniki specialna četa, ki stoji družabno na višji stopnji in ima tudi gospodarsko v svojem redu zaslonbo in varstvo, kakršne svetni kler nima. Zato sinovi italijanske aristokracije, ki čutijo duhovski poklic, navadno stopijo v kak red, celo v najstrožje. Članstvo redov tudi mnogo hitreje narašča kot število svetnega klera. Leta 1871 je bilo v Italiji 9.000 redovnikov, leta 1931 že 39.000; število redovnic pa je v tem času naraslo od 30.000 na 139.000.

Število seminaristov je še dosti zadovoljivo v Lombardiji in v Benečiji, ki sta verskodaleč najboljše italijanski deželi. Pomanjkanje poklicev pa se kaže v srednji in južni Italiji in zlasti v samem Rimu.

Verski položaj v Čilu

Anton Trdan, Čile

Višja gimnazija nima verouka, vendar profesor verouka, če je količkaj spreten, lahko doseže, da se poučuje verouk kot neobvezen predmet tudi v višjih razredih. Verouk v ljudskih šolah je dovoljen, treba pa je imeti dekret od ministrstva za prosveto za poučevanje verouka. Duhovnik zaprosi to dovoljenje preko škofijstva in mu ni treba delati nobenega izpita. Dobi pa dovoljenje le za šole na teritoriju, kjer deluje. Če je prestavljen na drugo mesto, mora prositi to dovoljenje znova. Prvi trije razredi ljudskih šol imajo pravico do ene ure verouka, višji razredi pa imajo pravico do dveh ur tedensko. Le škoda, da se duhovniki ne poslužujejo mnogo te pravice. Po mestih in tudi po ogromnih župnijah na deželi je veliko ljudskih šol brez verouka. V zadnjem času se je mnogo storilo, ker pomagajo laične učiteljice katehistinje, ki morajo preje napraviti državni izpit iz španščine, meditike in katehistike. Ker v ljudski šoli verouk ni honoriran, obstojajo denarne težave, ker ni denarja za katehistinje, ki jim po vsej pravici gre. Zato se žrtvujejo le dekleta iz boljših družin, ki so končale svoje študije in čakajo na ženina. Ko se poročé, ostane šola brez verouka in se prične znova vprašanje, kje in kako dobiti novo katehistinjo. Le redki so slučaji na deželi, ko katoliški bogataši sami plačujejo katehistinjo. Seveda bi bil v zmoti, kdor bi mislil, da katehistinje bogve kako dobro poučujejo. Nekaj molitvic utepejo otrokom v glavo in ne dosti več. Duhovnik je prisostvoval veroučni uri v šoli, ki jo je vodilo tako dekle. Med drugim je vprašala učenca, kaj je zakrament reda (t. j. mašniškega posvečenja). Otrok je odgovoril, kot ga je prejšnjo uro naučila katehistinja: „El orden es un sacramento para hacer caritas y monjitas“ — t. j. zakrament reda je zakrament, ki napravi osebo za župnika oz. za nuno. Redovniki na splošno ne gredo v

šolo, čeprav je veliko župnij v rokah redovnega klera. V mestu Rancagua n. pr., kjer je 20 duhovnikov svetnega in redovnega klera in trije samostani, sva samo midva z župnikom učila verouk na ljudskih šolah, več šol pa je ostalo brez krščanskega nauka. Je že res, da se uči krščanski nauk v cerkvi ob nedeljah oziroma sobotah popoldne, toda v cerkev ne pride veliko otrok, posebno pa ne pridejo oni otroci, ki so pouka bolj potrebni. Že iz tega razloga bi morali iti duhovniki v večjem obsegu učiti verouk v šole in smatrati pouk mladine za svojo glavno dožnost. Ne samo da je javni duh poln materializma, temveč tudi šport, kino in izleti ob nedeljah so prispevali mnogo k temu, da je farni katekizem otrok skoro propadel. Škoda radi tega trpi katoliška Cerkev. Niso redki slučaji, da ne znajo odrasli katoličani niti vere moliti, da ne govorimo o zapovedih in zakramentih. Večkrat se dožene, da ženin in nevesta nista prejela prvega sv. obhajila, da nista birmama, o sv. maši in drugih verskih resnicah in dolžnosti pa nimata niti najmanjšega pojma. Veliko takih nevednih parov se niti cerkveno ne pride poročiti. Žive le v civilnem zakonu, ali pa žive kar „po vojaško“ (a to militar) — kot se tukaj pravi, oziroma „kar tako“ („así no más“).

ŠOLSTVO

Omenili smo že katoliško univerzo v prestolici, ki ima zelo velik vpliv na vse javno življenje. Izpiti in diplome so državno priznani. Nadalje učiteljišče terezijank, odkoder pridejo najboljše učiteljice ljudskih šol. Veliko dobrega store tudi privatne gimnazije (colegios), ki so v rokah redovnikov in redovnic. Sinovi bogatih družin po večini študirajo v gimnazijah francoskih ali nemških patrov, nekateri tudi v gimnazijah, ki jih vodijo šolski bratje, dekleta pa pri nemških uršulinkah, angleških nu-

nah in argentinskih (esclavas del Sgdo. Corazón). Palotinci imajo gospodarske šole, salezijanci pa obrtne šole. V prejšnjih časih so redovniški zavodi in šole veljale za najboljše, sedaj se pa dijaki tudi v državnih šolah veliko nauče.

Privatne gimnazije in zavodi redovnikov so sorazmerno drage in le otroci bogatejših družin morejo študirati v teh zavodih, vsi drugi pa študirajo na državnih gimnazijah, ki so versko indiferentne, ako ne sovražne. Veliko dobrega store tudi farne ljudske šole, ki so priznane od države in prejemale tudi nekaj državne podpore. Mnogo farnih šol vodijo redovnice, ki učijo tudi verouk in se vzgoja vsa vrši na katoliških načelih. Kjer pa učijo v farnih šolah laični učitelji, mora duhovnik učiti verouk, kajti učitelji farnih šol niso bogve kako dobri kateheti. So farne šole, kjer se verouk zelo malo poučuje. Na neki farni šoli je prišel ob koncu leta škofijski nadzornik za verouk, pa je dobil od učiteljice odgovor, da se verouk v šoli ne poučuje.

Državna podpora verskim šolam ni velika. Samo 50% od proračuna, ki je določen za učenca na državnih šolah. Farne šole vršijo velik apostolat, ker tja se navadno vpišejo otroci najbolj revnih družin. Farna šola skuša pomagati otrokom tudi materialno. Kupijo jim knjige, zvezke in šolske potrebščine. Imajo v šoli skupen zajutrek in kosilo. V slučaju bolezni imajo zastoj zdravnika in zdravnika.

DOBRODELNOST

Veliko se dela na dobrodelnem polju. Tu je treba omeniti velikansko zavetišče za sirote, ki ga je ustanovil jezuit p. Hurtado, ki je umrl pred dvema leti. Veliko je namreč v Čilu otrok, ki so brez staršev, oziroma, ki se potepajo po cestah velikih mest in spijo kar zunaj. Preživljajo se z beračenjem in tatvino. Za take otroke se zanima krščanska dobrotelost in v zavetiščih jih vzgoje v dobre državljane in katoličane. Znana so tudi zavetišča za onemogle obojnega spola, ki jih vzdržujejo dobra krščanska srca. V večini župnij po mestih imajo organizirano oskrbo revežev konference

sv. Vincencija. S tem tekmuje Cerkev s humanitarizmom laičnih dobrotelnih ustanov, ki so: Pen klub, Rotary klub in klub de los Leones.

DRUŽINSKO ŽIVLJENJE

Jezuit p. Hurtado imenuje uvedbo civilnega zakona v Čileju zločin. Civilni Civilni zakon je uvedel Cerkev nasprotni predsednik Santa Maria v letu 1885. Od takrat naprej država cerkvene poroke ne prizna. Koliko problemov bi bilo s tem rešenih, če bi se v katoliški državi Čile priznala veljavnost cerkvene poroke za katoličana tudi pred državo. Razporoke v Čilu ni. Obstoji le razglas ničnosti zakonske pogodbe n. pr. če se ženin in nevesta nista poročila pred pristojnim civilnim uradnikom. V tem oziru je veliko zlorab. Če se mož in žena v zakonu ne razumeta, najameta dve krivi prič, ki izjavita pred sodiščem, da sta ženin in nevesta imela v drugem kraju svoje bivališče kot pa sta se poročila. Sodišče hitro verjame pričam in tako se odloči na sodišču, da je bil tak zakon neveljaven od vsega početka. V letu 1954 je bilo 6.000 zakonskih pogodb proglašanih za ničnostne. Strašna številka!

Velikokrat se razdere družinsko ognjišče po krivdi alkohola. Ob sobotah, ko delavci dobijo plačo, prično piti in pijejo do ponedeljka, ko ni več beliča v žepu. Žena doma in otroci pa nimajo kaj obleči in tudi stradajo, vse to po očetovi krivdi. Na mnogih posestvih in v industrijskih podjetjih se ob ponedeljkih ne dela, ker nihče ne pride na delo v dostojnem stanju. Ni treba posebej poudarjati, da je moralno stanje takih očetov zelo žalostno. Oskrunja se zakonska zvestoba in se daje pohujšanje. Jasno je, da je tudi potomstvo takih alkoholikov fizično in moralno manj vredno. Veliko otrok zgodaj umrje, dedno obremenjeni otroci pa gredo po poti za očetom. Ko govorimo o družini, je treba še omeniti veliko stanovanjsko krizo po mestih in tudi na deželi. Ker ni stanovanj, si revni ljudje v predmestjih grade barake in kolibe, ki so brez oken in poda ter silno nehygienične. Ob času dežja, streha ne drži vode, ker kolibe niso zares narejene.

KATOLIŠKA AKCIJA

Verska izobrazba članov KA je na deželi na zelo nizki stopnji, pa tudi v mestih ni dosti boljše. Pri sestankih KA se ne sme ničesar sponzorirati, da znajo. Te skupine bi bolj zaslužile naslov: izobraževalni krožki na verski podlagi. Dostikrat se mora boriti duhovnik, ki deluje pri KA, da člani izpolnijo vsaj splošno krščanske dolžnosti kot n. pr. nedeljska sveta maša. Na zakramentalno življenje pa jih je treba le počasi uvajati. Nekaj se doseže, zlasti pri dekletih in ženah, pri fantih pa le malo. Mladina zelo goji šport in je prav to eno izmed sredstev za doseg mladine. Zato je v vsakem krožku KA tudi športni odsek.

NEVARNOSTI ZA KATOLIŠKO CERKEV

a) Velika je verska nevednost v deželi, ki ima za posledico brezbriznost in mlačnost. Znani španski misijonar p. Jimenez, ki že 50 let deluje v Čileju in zelo dobro pozna verski položaj in izobrazbo ljudstva, je pred kratkim takole označil čilski katolicizem: Verniki v Čilu poznajo le „tri zakramente“: krst, procesijo in škapulir. Krstijo dajo vsakega otroka, kajti med ljudstvom je razširjeno praznoverje, da bo otrok umrl ali pa se mu bo kaj hudega zgodilo, če ga ne bodo dali krstiti, še celo bezverci dajo krstiti svoje otroke. Po zadnji statistiki je 98% vseh otrok krščenih v katoliški Cerkvi.

Procesija je tu silno približljana. Večina smatra za greh, če ne gre k procesiji za Brezmadežno, med tem ko nedeljsko mašo ne vzamejo za resno.

Isto je s škapulirjem Karmelske Matere božje. Mnogi kristjani so kar zaverovani vanj, druge verske dolžnosti pa se jim ne zdijo važne. Bolj važen se jim zdi škapulir kakor spoved ali sv. obhajilo. Ženska, ki ne pride nikoli v Cerkev, je dejala: „Padrecito (oče), mi morete preskrbeti škapulir, da me bo Marija rešila iz vie v soboto po moji smrti?“ Jasno je, da je tak katolicizem silno površen in zmeden v svojih pojmi. Krivdo za to pa nosijo tudi duhovniki in misijonarji, ker v pridigah vse pre-

več poudarjajo vrednost škapulirjev in svetinje, namesto da bi govorili o glavnih verskih resnicah in dolžnosti.

b) Druga nevarnost so kanuti, ki so dobili ime po jezuitskem bratu Janezu Kanutu, ki je odpadel od katoliške Cerkve in postal eden izmed glavnih voditeljev protestantizma v Čileju. Ljudje imenujejo na splošno vse pripadnike različnih protestantskih sekt „kanuti“, kar seveda oni le neradi slišijo, ker se je Janez Kanut na zadnjo uro spravil s Cerkvijo in dne 12. julija 1884 preklcal svoje zmote. To je bil za protestantske sekte zelo hud udarec. Po zadnjih podatkih imajo protestantske sekte ca. 200.000 pristašev. Je pa med njimi zelo veliko sekt. Najbolj znane so sledeče: adventisti, metodisti, pentekostalci, vojska zveličanja, luteranci, anglikanci, baptisti in Christian science. Imajo zelo veliko revij in propagande. Člani sekt sami vzdržujejo svoje pastore in pridigarje. Vsi prav do zadnjega plačajo cerkveni davek in dajo še veliko za razne izredne zbirke. Delijo zastoj knjige zlasti sv. pismo v zelo lepi žepni obliki. So zelo fanatični in se nič ne sramujejo pokazati svojega verskega prepričanja tudi pred vsemi drugimi. Po poročilih prejemaajo mnogo denarne pomoči predvsem iz Združenih držav. Imajo pa isti sistem za pridobivanje članov, kot ga ima Katoliška akcija. Ker imajo le malo bogoslužnih templov, najamejo kar kako sobo, kjer se zbirajo k svojim verskim aktom. Površni in mlačni katoliki, ki nič ne vedo o katoliški Cerkvi, so hitro plen protestantskih pridigarjev. Kamor ne gre katoliški duhovnik, gredo oni. Obiskujejo bolnike po bolnišnicah in jim nosijo svoje liste ter tudi materialno pomagajo. Zlasti pa so zelo aktivni po jetnišnicah. Zanimivo je, da vsi kriminalni tipi, ki so bili obsojeni na smrt, so postali na zadnjo uro protestanti. Protestantski pastor v zadnjem času prebije celo noč v družbi človeka obsojenega na smrt in ga tudi spremlja v smrt z biblijo v roki. Ob nedeljah proti večeru se zbirajo skupine kanutov na cestnih križiščih, pridigajo in zganjajo skupaj ljudi. Po mestih organizirajo več takih skupin po 20—30 kanutov, ki se

pojavijo na križiščih ob isti uri. Ko končajo svoje opravilo na enem cestnem križišču, gredo na drugo križišče in tako ima človek vtis, da je kanutov zelo veliko, v resnici pa so vedno isti ljudje. Verniki, ki so le bolj zunanje spadali v katoliške Cerkev, kaj hitro odpadejo. Najprej gredo poslušat pridigarje iz razdovednosti, polagoma pa se jih ta nova učenost tudi prime. Kanuti iščejo svoje pristaše zlasti med pijanci in jim obljublajo, da bodo postali spet dostojni ljudje, če pristopijo v njihove sekte. Obiskujejo tudi bolnike po hišah in jim obljublajo zdravje, če se dajo po njihovem pastorku maziliti. Znani so slučaj, da bolnik napravi zaobljubo, da bo postal kanut, če ozdravi. V tem oziru so zelo vsiljivi. Tudi k mrličem hodijo molit in prepevat svoje pesmi in spremenjajo mrliča prav na pokopališče. Ko gre za borbo proti katoliški Cerkvi, se združijo s komunisti in pozabijo na medsebojna nasprotstva. Na splošno pa je treba reči, da je večina kanutov iz nižjega sloja. Srednji in višji sloj jih prezira.

c) Tretji sovražnik katoliške Cerkve v Čilu je **komunizem**. Kot povsod so se tudi v Čilu komunistični voditelji spravili najprej nad delavstvo in to ne brez uspeha. Po velikih rudniških podjetjih kot so n. pr. Sewell, Lota, Chuquicamata komunisti vodijo večino delavskih sindikatov. Znajo spretno izrabljati gospodarsko krizo v deželi in hujskajo delavstvo k nezakonitim stavkam. Delavstvo skoro več ne prakticira vere. So katoličani le še po imenu. Otroke dajo sicer krstiti, pa le iz tradicije. In to je vsa njihova vera. Katoliške Cerkve in njene nauka ne poznajo. Cerkev je v tem oziru veliko zamudila, ker ni imela svojih katoliških organizacij med delavstvom. Zdaj, ko so sindikati industrijskih in rudniških delavcev v rdečih rokah, je težko kaj uspešnega ukreniti. V zadnjem času se rdeči pripravljajo, da v zameno v roke vodstvo poljskih delavcev, ki se bodo organizirali.

d) Četrta nevarnost za katoliško Cerkev so masoni. Masoni iščejo svoje pripadnike v vrstah izobražencev in voditeljev javnega življenja. Vsi predsedniki čilske republike v zadnjih letih so

bili člani masonske lože. Tudi sedanjí predsednik je član lože, čeprav ni sovražen katoliški Cerkvi. Masona najdeš med ministri, senatorji in narodnimi poslanci, v vrstah odvetnikov in zdravnikov, zlasti pa imajo v rokah professorski in učiteljski kader. Pri imenovanju direktorjev gimnazij in šol imajo vedno prednost člani masonskih lož. Politično so masoni organizirani v radikalni stranki, ki je imela v svojih rokah 13 let krmilo države. Na vsakoletnih kongresih radikalne stranke se govori proti Cerkvi. Stavljajo se predlogi o razpustu samostanov, zaplembi cerkvene imovine, o uvedbi davkov na cerkvene stavbe in nepremičnine, zlasti pa o ukinitvi državne podpore verskim šolam. Ko je bil pred 4 leti predložen v parlamentu zakonski osnutek o obveznosti verouka na ljudskih šolah in v višjih razredih gimnazij, so bili prav masoni tisti, ki so se združili z rdečimi poslanci in dosegli, da je parlament odklonil ta osnutek, ki bi bil velikega pomena za katoliško Cerkev v Čilu, če bi bil sprejet. Veliko je k temu neuspehu pripomogla neednost med katoličani na političnem polju. Uradno ni nobene krščanske stranke, pač pa je več strank, ki branijo pravice Cerkve v parlamentu. Ob volitvah je praktično zelo težko, ko si niti dobri duhovniki niso edini v tem, kateri stranki bi oddali svoj glas. Še celo škofje so si v tem needini. Vsak si pač sam ustvari sodbo, kakor ve in zna. Veliko je tudi katoličanov, ki volijo radikalno masonsko stranko, ker jim tam obljublajo razne „stolčke“, ako pridejo na oblast.

TISK IN RADIO

Cerkev v borbi proti nasprotnikom uporablja svoj tisk in radio. Knjige načelne vsebine prihajajo zlasti iz Argentine. Je tukaj veliko revij, ki izhajajo tedensko ali mesečno, kajti vsaka redovna družina ima svojo tiskarno in revijo, ki razširja katoliške ideje in dela propagando za svoj red. Jasno je, da take revije niso na bogve kako visoki stopnji. Ena najboljših je „La Voz“, ki izhaja vsakih 14 dni in prinaša aktualne članke za praktično krščansko življenje. Zelo dobro je urejevan katoliški dnev-

nik „Diario ilustrado“, ki je precej razširjen med ljudstvom.

Čile ima tudi svojo katoliško radio postajo „radio chilena“. Posebno znane so oddaje z naslovom „nedeljska pošta“, kjer skupina duhovnikov odgovarja na razna verska vprašanja in pomisleke, ki jih stavijo katoličani oz. oni, ki ne verujejo več.

Ob koncu je treba še omeniti veliko pobožnost čilskega ljudstva do Marije.

Veliko bolj slovesno praznujejo šmarnice kakor pri nas doma. Praznik Brezmadežne, ko končajo šmarnice, se zelo slovesno praznuje. Znale so procesije s kipom Matere božje, ki je vsa v cvetju. Marijo vozijo na ogromnem vozu ali kamijonu in vmes prepevajo in molijo v čast preblaženi Devici.

Naj čuva Karmelska Mati božja, kraljica čilske republike še naprej ta prelepi biser Južne Amerike.

ANTON KOVAČIČ

Jože Košiček, Argentina

Zopet nova žrtev Titovih ječ med našimi sobraty. Antona Kovačiča je zadel kap. Ni dolgo tega, kar se je vrnil iz ječe in začel pastirovati na Bregu pri Kranju, pa ga je Bog poklical k sebi. Vemo, kaj v sedanjih razmerah pomeni izguba enega dobrega duhovnika v naši domovini. In rajni Tonček je bil dober duhovnik, če bi ne bil, bi mu ne bili naložili dolgoletne ječe.

Rojen je bil v Mirni peči. V revščini je študiral gimnazijo v Novem mestu v letih, ko je frančiškan p. Pavel Potočnik začel med dijaky svoj apostolat in vzgojil celo vrsto odličnih katoliških laičnih in duhovnih osebnosti. Rajni Tonček Kovačič je bil od prvih gimnazijskih dni vedno v vrstah katoliškega dijaštva. Proti koncu gimnazijskih let je moral obleči vojaško suknjo in je skoro tri vojna leta preživel po raznih vojaških središčih stare Avstrije.

Ko je končala vojna, je vstopil v semenišče in tako za eno glavo pomnožil najmočnejši letnik v dveinpolstoletni zgodovini ljubljanskega lemenata, letnik, bolj ali manj dosluženi vojakov, ki je obema „atoma“, prelatsu Lesarju in za njim proštu Nadrachu povzročil toliko preglavice, pa tudi mnogo veselja. Saj smo oba „ateja“ vsi spoštovali in oba sta nas res rada imela in spregledala marsikake nerodnosti, ki so bile posledica velike spremembe med življenjem

v kasarnah in strelskih jarkih in pa med hišo molitve in resne zbranosti.

Ko je leta 1922 odpel novo mašo, se je zanj začelo življenje slovenskega kaplana. Po nadarjenosti ni bil ne med prvimi, ne med zadnjimi. To navadno v praktičnem življenju malo pomeni. Saj vemo iz skušnje, da največje luči šolskih klopi dostikrat v praktičnem življenju zelo oblede, ali pa celo ugasnejo, med tem ko takozvani povprečni gojenci v življenju veliko dobrega store. Tonček je bil eden takih. Kot duhovnik je bil vedno ves predan svojemu idealu. Bil je izredno trdoživ in delaven. Povsod, kjer je bil, je aktivno posegal tudi v javno življenje: v društvih, gospodarskih organizacijah, v političnem gibanju. V načelnih stvareh je bil strog, neizpros. Deloval je po velikih župnijah: Cerknica, Št. Jernej. Malo pred vojno je dobil dušnopastirsko mesto v Trzinu, od koder so ga pregnali Nemci. Vojna leta je preživel kot večina slovenskih duhovnikov, sredi komunističnih divjanj. Po vojni so ga proglasili za narodnega izdajalca in obsodili.

Rajnega Antona Kovačiča bomo ohranili vsi v lepem spominu: duhovniki, njegovi tovariši v delu in trpljenju, pa tudi verniki, ki so bili deležni tolikih dobrot duhovnika, ki je v življenju izpolnil svojo dolžnost.

Naj v miru počiva!

JUGOSLAVIJA

Na praznik sv. Petra in Pavla je bilo v ljubljanski stolnici posvečenih 19 novomašnikov. Za ljubljansko škofijo: Zdravko Bahov (Dragatuš), Vinko Klemenec (Dobrova pri Ljubljani), Janko Kocjančič (Dev. Mar. v Polju), Štefan Krt (Mekinje), Mirko Sevšek (Dol pri Litiji), Marjan Smolik (Dob. pri Domžalah), Štefan Strle (Knežak na Krašu), Anton Vindišar (Ljubljana). — Za lavantinsko škofijo: Franc Halas (Črensoveci), Alfonz Korbun (Ptuj), Milan Korbun (Ptuj), Janko Kač (Sv. Pavel pri Preboldu), Vilko Šolinc (Št. Jurij pri Celju), Jože Hrovat (Bogojina). — Za goriško administraturo: Cvetko Gregorič (Dekani), Stanko Sivec (Livček pri Kobaridu). — Redovniki: Evgen Ketiš OFM, Dominik Ploj OFM, Franc Stritar, salezijanec (Vel. Lašče).

P. Roman Tominec, honorarni profesor za umetnost na teološki fakulteti v Ljubljani je poleti skupno z nekim zdravnikom prepotoval Holandijo.

Brezjansko cerkev že dalje časa temeljito obnavljajo. Marijina kapelica je vsa odeta v marmor. Mnogi romarji s tem niso zadovoljni, ker ne najdejo v kapelici več tiste prisrčnosti in domačnosti.

Nova pot, glasilo CMD, je izšla letos z novim ovitkom. V marcu je izšla št. 1—3. Prinaša poleg literarnih prispevkov poročilo N. N. o knjigi Nemca Brockmüllerja S. J.: Kristjan v atomski dobi; razpravo P. G.: Jaspers in filozofija transcendence, ter St. Cajnkarija: Eseja o sociologiji.

Junjska številka 4—6 nadaljuje s temi esejmi, prinaša prevod članka iz knjige Friedrich Heer: Gespräch der Feinde. J. Janžeković na 35 straneh razpravlja o „Izhodišču za osnovno vprašanje“ z materialisti. P. Roman Tominec OFM predstavlja sobratom po vojni izšle romane o duhovniku. Janez Jalen objavlja črtico „Kresno jutro“. Zaključuje poročilo o 4. mednarodnem festivalu re-

ligioznega filma na Dunaju in o novem Koroškem šematizmu. Tu ugotavlja: Iz vsega sledi, da bi bile lahko vse slovenske župnije na Koroškem zasedene s slovenskimi duhovniki. A dejansko jih je več nezasedenih, druge so zasedene od nemških, slovenščine nesposobnih duhovnikov, 15 duhovnikov Slovencev pa deluje med Nemci. Tudi tu mora naš ubogi maloštevilni narod služiti mnogomilijonskemu mogočnemu nemškemu narodu.

Dr. Ivan Veider je zopet na svojem župnijskem mestu v Stari Loki.

Stanko Perčič, župni upravitelj na Javorniku pri Jesenicah, je doktoriral na ljubljanski teološki fakulteti. Čestitamo!

Pri Novi štifti na Dolenjskem delujejo trije frančiškani: p. Ambrož, p. Langerholz in p. Janez Žurga.

Skoraj vsi italijanski duhovniki iz tržaške cone B (Istre) bodo zapustili svoja mesta in odšli v Italijo. Administrator škof Vovk ne ve, kje bi dobil duhovnike za ta mesta.

Del prvega nadstropja ljubljanskega semenišča (Virtuti et musis) je še vedno zaseden po strankah. V „golobnjaku“ in v drugem nadstropju so lavantinski bogoslovci, v prvem so ljubljanski in goriški. V semenišču stanujeta prorektor dr. Janez Oražem in spiritual Anton Karo (poprej spiritual v Mariboru).

Iz zapore so bili izpuščeni: dr. Janez Fabjan, ki bo še naprej predaval na teološki fakulteti in dr. Stanko Lenič, ki je nastavljen za žup. upravitelja v Sodražici na Dolenjskem. — Iz zapore je prišel tudi kočevski dekan Flajnik in se je odpovedal dekanatu in župniji. Za župnega upravitelja je škof imenoval njegovega kaplana Antona Goloba in mu poslal za pomočnika novomašnika Kovačiča. Za prodekana kočevske dekanije je sedaj Anton Pogorelec, župnik v Fari pri Kostelu.

Prodekan ribniške dekanije je župni upravitelj Alojzij Dobrovoljec.

Franc Majdič, župnik v Sodražici, je stopil v pokoj.

Karel Babnik, ki so mu pred letom z dinamitom pognali v zrak župnišče v Ljubnem pri Brezjah, je prišel za žup. upravitelja na Homec.

CMD je organizirala med duhovniki podpisovanje prošnje, da bi sv. stolica ukinila izobčenje Lamprehta in Bajta.

Verjetno bo država tudi uradno zaplenila ljubljanski škofiji Baragovo semenišče, ker ima škofija preveč „dolgov“ in jih ne more plačati.

Letošnjega potovanja v Pariz za tri dni, ki ga je organiziral ljubljanski Turistburo, sta se udeležila tudi g. Janež iz Ljubljane in g. Golob Anton iz Kočevja in kartuzijanski klerik Karabegović iz Pleterja.

Dr. Anton Čepon, ki je bil najprej profesor in potem spiritual v semenišču, je sedaj penitenciarij v ljubljanski stolnici.

Marijan Kožlin iz Novakov pri Cerknem (Goriška) je bil poklican na orožne vaje za nedoločen čas.

Na mnoge župnije škof Vovk ne more poslati duhovnikov, čeprav ljudje zanje prosijo, ker jih nima. Sobotni v domovini želijo, da bi se iz tujine vrnili vsi tisti, ki morejo.

Kje je kdo? V Preloki ob Kolpi je župni upravitelj Stanko Mehle; pri Sv. Jakobu v Ljubljani je župnik Ivan Janež, kaplan pa Dušan Rueh; dr. Anton Strle upravlja župnijo Planina pri Raketu; njegov sosed na Uncu je še vedno Vojko Seljak; v št. Jurju pod Kumom je Dare Slapšak; Lojze Groznik je v Tunjicah pri Kamniku; v Komendi na Gorenjskem župnikuje Viktor Demšar; v Mengšu je Franc Čampa, v Čemšeniku pa Sitar.

Franc Perko, doma iz Gmajne, župnija Krka, je bil leta 1953 posvečen v duhovnika v ljubljanski škofiji. Takoj po novi maši je moral k vojakom. Služboval je v Beogradu. Ko bi letos januarja moral po končanem vojaškem roku domov, so ga zaprli. Kaj je bil temu resnični vzrok, nam ni znano. Duhovnik se je pritožil, da je obsojen po nedolžnem. Vršila se je nova sodna razprava. Državni pravnik je zahteval povišanje kazni, češ da so tri leta premalo, zato

je sodišče mladega duhovnika obsodilo na 5 let strogega zapora in 2 leti izgube državljskih pravic.

ARGENTINA

G. Stanko Skvarča, hišni kaplan pri maristih v Lujanu, je 6. julija praznoval srebrni jubilej mašništva. Čestitamo!

G. Štefan Novak, do sedaj kaplan v Dolores, je bil prestavljen za kaplana v Banfield.

G. Jožef Šuštar je pri jezuitih v Córdoba napravil redovne obljube.

Pri seznamu duhovnikov je izpadel g. svetnik Karel Škulj. Njegov naslov je: Casa parroquial, San Martín FNGBM, prov. Buenos Aires, Argentina. — **G. Anton Škulj** pa je pomotoma naveden dvakrat. Njegov sedanji naslov je: Casa parroquial, Morón, prov. Buenos Aires, Argentina.

NOVA KAPELA V SLOVENSKEM SEMENIŠČU V ADROGUEJU

V semenišču so 23. julija blagoslovili novo kapelo Marije Pomagaj. Velika je 14x6 m, ima majhno zakristijo in je zidana v prav preprostem slogu. Zidarji so hoteli in da bi še bolj (in ceneje), so jim pomagali bogoslovci, tako da je kapela bila v glavnem končana pred 31. julijem.

Tega dne je namreč mons. Martínez posvetil v duhovnika dva diakona, čč. gg. Himelreicha Franceta in Martelanca Jošta, ki sta oba doma iz Ljubljane. Slovesnost je lepo potekla in bili so zadovoljni vsi navzoči, dasi jih zaradi tukajšnjih razmer ni bilo dosti. Pa je škoda. Takšna posvečenja imajo velik pomen za semenišče in škofov zavod pa tudi za vso slovensko skupnost; in to zaradi novih duhovskih poklicev.

Novo mašo je č. g. Himelreich imel 7. 8. v lepi floridski cerkvi, kjer je novomašniku govoril g. direktor slov. dušnih pastirjev v Argentini A. Orehar. Pel je zbor iz Ramos Mejía. Novomašno kosilo so pripravili mesto sorodnikov, ki so vsi v domovini, bivši sošolci gg. novomašnika iz beg. gimnazije v Spittlatu, Avstrija. Kako je to lep primer povezanosti ljudstva z duhovnikom, ki je iz njegove srede izšel!

Č. g. Mantelanc je naslednjo nedeljo 14. 8. zapel slovesno novo mašo na Avda. Belgrano, kjer je slovenska služba božja za mesto Buenos Aires. Pridigar je g. prof. dr. Ivan Ahčin. Pel je slovenski pevski zbor „Gallus“. Tudi g. novomašnik Mantelanc je brez staršev, pač pa ima v Argentini brata, medtem ko sta iz ZDA prišli sestri.

Gg. Himeireich in Mantelanc sta letos edina slovenska novomašnika v Argentini.

AVSTRIJA

2. aprila so v Makrijah pokopali g. župnika Martina Šturma. Prav na istem kraju je 7. julija 1940 opravil svojo prvo daritev. Dopolnil je komaj 42 let. Prezgodnja smrt je bila posledica prometne nesreče na cesti pri Sinči vesi.

Takoj po movi maši je moral obléči vojaško suknjo. Prišel je v ujetništvo in se je vrnil šele leta 1946. Najprej je bil kaplan v Pliberku, nato v Dobrli vesi, od koder je šel za župnega upravitelja v Logo ves, od tu pa na nemško župnico Ettendorf v Labodski dolini. Zadnjih štirinajst dni je rajni sobrat služboval v Brežah.

Rajni Martin je bil zelo živahne narave. Ljudje so ga povsod takoj vzljubili. Rad je prišel v družbo sobratov, kamor je vedno prinesel veselja in zdravega humorja. Zelo ga bomo pogrešali na naših skupnih sestankih.

Pogrebne obrede je opravil g. prošt Aleš Zechner, dekan iz Dobrle vasi. Asistirala sta mu gg. prošta iz Tinj in Pliberka. Ob odprtem grobu se je od pokojnega poslovil njegov sošolec g. Andrej Karicelj, župnik v Št. Janžu v Rožu.

Naj počiva v miru!

Jubileji. — Zlato mašo sta obhajala g. dr. Ivan Lučovnik, župnik v Št. Janžu, in g. svetnik Janez Sekol, župnik v pokoju v Globasnici v Podjuni. — Srebrno mašo sta obhajala sobrata Jože Koglek, župnik v Škocjanu, in Vilko Pipp, župni upravitelj v Gorenčah. — 40-letnico mašništva sta obhajala g. dr. Franc Zeichen, župnik v Št. Rupertu pri Velikovcu in g. Franc Učakar, župnik v Kazazah. — 70 let življenja je dopolnil

g. župnik Franc Zabret, Salzburg. Vsem iskrene čestitke!

Novomašniki. 10. julija so bili v celovski stolnici posvečeni koroški novomašniki: Mihael Krištof iz Št. Jakoba v Rožu, Maksej Mihor iz Šmarjete v Rožu, Franc Moschitz iz Beljaka in Albero iz Št. Andraža v Labotski dolini. Prva dva sta Slovenca.

Miha Krištof je imel novo mašo 16. julija v Št. Jakobu v Rožu. Pridigar je bil hodiški župnik g. Lovrenc Kaselj.

Maksej Mihor je pel novo mašo 24. julija v Šmarjeti v Rožu. Pridigar je bil pliberški dekan in prošt g. Lenart Traubesinger.

24. julija je bil v Šmarjeti v Rožu velik praznik. Na prostem so pripravili tri oltarje. Pri srednjem je daroval svojo prvo daritev novomašnik g. Mihor, pri ostalih dveh pa sta opravila sveti maši zlatomašnik g. dr. Ivan Lučovnik in srebrnomašnik g. Jože Koglek, vsi trije Šmarječani. „Naš tednik-Kronika“, kulturno-politično glasilo koroških Slovencev, je ob tej priliki zapisal tele lepe besede: „Naj nam ta praznik ne bo samo „enodnevnik“, naj nam bo to, kar je v resnici bil. Ta dan je bil praznik vseh Brez strankarsko politične meje so prihajali verniki, katoličani in rojaki iz obeh dolin (Podjuna in Rož) in tako izpričali, da je v njih še toliko katoliškega duha in verskega prepričanja, da se preko vseh vsakdanjih, političnih in strankarskih trenj zavedajo, da spadajo vsi v eno veliko družino. Iz tega širokega pogleda pa raste mlademu duhovniku tista velika naloga, obvladovati moderni svet in ne nad njim obupavati, kakor niso Kristusovi apostoli obupovali nad pokvarjeno družbo rimske države v Aziji in Evropi, marveč so to družbo preobrazili in napolnili z novim duhom po Kristusovem naročilu: Pojdite in učite vse narode!

Zdi se nam, da postaja ta čut skupnosti tem močnejši, čim bolj se življenje okoli nas duhovno prazni in materializira ter motorizira. Ta današnji čas kriči zopet po duhu, katerega mora prinašati duhovnik, ki stoji z obema nogama v življenju in času. Tak duhovnik bo zopet zajel ljudske množice, kakor

so jih zajeli apostoli. Tudi tedanji čas je bil gnil...

Jadikovanje nad pokvarjenim modernim svetom danes nikomur ne imponira več. Danes smo vsi katoličani navdušeni nad duhovnikom, ki stopi z vso dušo v sredo takega pokvarjenega sveta in ga s svojim delom preobrazuje."

Celovski škof dr. Jožef Köstner obhaja letos desetletnico škofovanja. Vodstvo škofije je prevzel 3. avgusta 1945. Njegovo škofovsko geslo je: „Biti vsem vse“.

V nedeljo 26. junija so bili v župni cerkvi v Vetrinju žalni obredi v spomin žrtev komunistične revolucije v Sloveniji. Zbralo se je veliko slov. vernikov. Sv. mašo je opravil mons. dr. Jože Jagodič, pridigal pa je g. Pogačar. Po sv. maši je bilo odkritje spominske plošče v cerkvi. Popoldne je bilo romanje na Žihpolje.

Na Binkošti je naša mladina obiskala Trst in Gorico. Neutrudni Vinko Zaletel je potovanje odlično vodil.

31. julija pa je 500 rojakov iz Trsta obiskalo našo Gospo Sveto, od tu pa so se podali še do šmihela pri Pliberku, kjer je bila popoldne pri Sv. Katarini velika mladinska prireditev. Pri cerkveni slovesnosti je govoril g. Kristo Srienec, župnik v št. Lipšu, Petje in godbo je vodil salezijanec g. dr. Cigan. Pri prosvetnem delu je govoril dr. Tischler. Nastopila sta tudi pevska zborja iz Skednja in Mačkovelj (Trst). Prvega vodi sobrat Jakomin, drugega pa sobrat Grmek.

V nedeljo 24. aprila je bila v Kotmari vasi slovesna instalacija novega župnika g. Franca Brumnika. Slovesno pridigo je imel g. dekan Štih.

Pred kratkim se je g. Vinko Zaletel podal na potovanje v Združene države.

Težko je bil operiran sobrat Avguštin Pibernik, župnik v Nussdorf pri Lienzu. Želimo mu, da bi kmalu popolnoma okrevale.

Ponovno je bil na zdravljenju na Dunaju g. Jože Picej, župnik v šmihelu pri Pliberku.

14. junija je promoviral na Dunaju za doktorja teologije g. Franc Felc, doma iz Idrije.

G. Lovrenc Petričič, kaplan v Železni Kapli, je izgubil dragega očeta, ki je umrl na domu v Gornjem Barnasu v Slov. Benečiji.

V Celovcu je izšel v samozaložbi molitvenik za mladino dr. Metoda Turnška „V božji hram“. Tisk je trobarven, lična oprema. Opira se na liturgijo in katekizem. Dobro bo služil tam, kjer nimajo katekizma.

Izšel je šematizem krške škofije (celovške) za leta 1955, seveda le v nemščini. V starih koroških šematizmihi so bile do 1918. slovenske župnije navedene tudi s slovenskim imenom. Tudi označbe, ali je župnija slovenska ali nemška, šematizem nima.

skrbel za Slovence pri fari Sv. Ivana v

BELGIJA

G. Anton Ilc, ki je bil dve leti na valonski fari za kaplana, je postal misijonar med Rusi v Belgiji s sedežem v Bruslju (A. I. Aven, de Gaulle 32, Bruxelles).

ČILE

Pri seznamu duhovnikov ni bil popolnoma pravilen naslov dr. Antona Trdana. Pravilno je takole: Dr. A. T., Capellán, Hacienda Aculeo, Est. Hospital, Chile.

ITALIJA

G. Janez Pintar, Bolzano, obhaja letos 60-letnico življenja. Naj ga Bog ohranja še veliko let pri zdravem življenju.

G. Janez Zdešar je promoviral na Gregorijani v Rimu. Čestitamo!

Pri Sv. Lenartu v Benečiji so 24. julija slavili 50-letnico redovnih obljub brata Anzelma Zanjera, lazarista. Ob tej priliki so se zbrali skupaj njegovi nečaki p. Lovrenc Ošnjak, družbe Sreca Jezusovega iz Verone, g. Eugen Ošnjak in g. Jožef Jakulin, župnik iz Kravarja, ki je lani dozidal cerkev brezmadežnega Sreca Marijinega.

Gg. Angel Špekonja, župnik v Platiških (Slov. Benečija) in Lojze Špekona, župnik v škofiji Isernia (prov. Forlì), sta izgubila svojo mater, ki je umrla doma v Črnem vrhu v Benečiji v 71.

letu starosti, Dvanajst domačih duhovnikov se je udeležilo pogreba.

Sv. Višarje je prvo polovico julija oskrboval g. pater Martin Framel, iz oli-vetanskega reda, ki živi v Seregno pri Milanu. Je slovenski rojak iz Lipolje vasi pod Sv. Višarjami.

Na sv. Mohorja dan je bil v videmski stolnici posvečen v mašnika g. Vincenc Liccaro, iz znane Likarjeve družine, ki se je pred več leti preeslila iz Šempetra Slovenov v Udine. Novomašnik študira v Rimu.

27. julija je umrl v 78. letu starosti g. Ivan Reščič, doma iz Gorice. Pastiroval je v Bovcu, nato je bil ravnatelj in katehet v gluhonemnici. Potem je bil župnik v Podgori in končno je kot upokojenec Gorici. Pri pogrebni maši je župnik Sv. Ignacija mons. Grusovin samovoljno prepovedal peti pevcem slovensko besedilo Försterjeve maše.

V Nabrežini pri Trstu je brač novo mašo g. Viktor Godnič, salezijanec. Slovensko mu je pridigal tamkajšnji župnik. Novomašnik bo šel menda v misijone v Avstralijo.

Goriška Mohorjeva družba je ponatpisala ljudsko pesmarico „Svete pesmi“.

KANADA

Novomašnik g. Alojzij Ambrožič je imenovan za kaplana v Port Colborne. Njegov naslov je: Rev. A. A., 146 Bell Street, Port Colborne, Ontario, Canada.

TRST

V Trstu kot sploh v Evropi potekajo v juliju, avgustu in deloma še v septembru počitnice. A duhovniki smo vsi zaposleni: dva ali trije so ves čas zaposleni z dušnim pastirstvom pri mladini na počitniških kolonijah. Letos iz jugoslovanske strani niso dobili pri italijanskih oblasteh dovoljenja, da bi odpeljali mladino v Slovenijo vdihovat komunistični zrak. Zato so slovenske dobrodelne organizacije (2 katoliški in 1 liberalna) toliko več mladine osrečile v svojih kolonijah, kjer je poskrbljeno tudi versko za otroke.

Okrog 500 naših rojakov iz Trsta je v dneh od 30. julija do 1. avgusta poromalo h Gospe Sveti na Koroško.

V počitniških dneh poskrbimo za duhovne vaje raznim vejam KA. Učiteljice

so jih imele od 2. do 6. septembra na Barbani, lepi Marijini božji poti blizu Ogleja, na malem otočku. Vodil jih je p. Žitnik DJ. — Kmečka delavska dekleta so imele duhovne vaje od 11. do 15. septembra, dijakinje pa od 15. do 18. septembra. Obe skupini pri ital. se-strah. Vodil jih je dr. Miro Štalcar iz Rima. Za dijakke je vodil duhovne vaje p. dr. Žitnik v Marijanišču od 22. do 28. septembra.

Duhovne vaje za slovenske duhovnike iz goriške in tržaške je vodil od 28. avgusta do 1. septembra v tržaškem semenišču g. prof. Slapar iz Spittlaa.

Ves mesec julij se je vršil v Marijanišču gospodinjski tečaj za dekleta. Vodile so ga šolske sestre. Za naprej bodo imele take tečaje ali morda pravo gospodinjsko šolo častite šolske sestre v svoji lastni hiši, ki jo sedaj dovršujejo pri Sv. Ivanu, kjer je materna hiša za tržaško-goriško in kanalsko dolino.

31. julija se je ljubljanski škof mons. Vovk mudil v Kopru na birmi in vizitaciji. Ob tej priliki je uredil problem izpraznjenih župnijskih mest. Naslednje dni je v koprski okolici delil sveto birmo in opravil škofijsko vizitacijo.

V Trstu obhajajo letos 40-letnico mašniškega posvečenja gg. kanonik Ivan Kramarič, katehet Ivan Omerza in župnik Franc Malačan.

Tukajšnji bogoslovec, gojenec Germanika, g. Vilko Žerjal, bo prejel dne 10. oktobra v Rimu mašniško posvečenje.

ZDRUŽENE DRŽAVE

Duh. svetnik g. Anton Merkun, osem-desetletnik. Vsem slovenskim sobratom je dobro poznan, starejšim in mlajšim. Star je po letih, duhovno pa je še vedno razgiban in mladosten, poln načrtov in zagonov za vse dobro in koristno Cerkv in narodu. Če bi hoteli popisovati njegovo življenjsko pot in naštevati njegova velika dela, bi v tej številki našega lista zmanjkalo strani. Ob njegovi osem-desetletnici mu slovenski sobratje iskreno čestitamo in mu želimo, da bi mogel v letih, ki mu jih je Bog še določil, lepo vršiti svoje duhovniško poslanstvo v kraljestvu božjem na zemlji!

V Lemontu so se vršile 2., 3. in 4. julija velike cerkvene slovesnosti. Naš

prevzvišeni škof dr. Gregorij Rožman je znova posvetil slovenski narod brezma-dežnemu Srcu Marijinemu.

V soboto 2. julija zvečer je bila noč-na procesija, po procesiji pa v romar-skem domu Baragova proslava. V nede-ljo 3. julija je bila maša na prostem pred lurško votlino. Imel jo je franči-škanski komisar p. Aleksander Uran-kar, asistiral pa sta župnik Štefan Kraljič in p. Bazilij. Pridigal je prevzv. škof Rožman. Po maši je bila procesija, v kateri so dekleta v narodnih nošah no-sila dve knjigi s posvetilnimi listinami Slovencev iz 33 držav in dežel. Po procesiji je Prevzvišeni izvršil posvetitev. Zvečer je bil križev pot ob postajah na prostem. V ponedeljek 4. julija je Pre-vzvišeni daroval sveto mašo za vse slo-venske žrtve ob drugi svetovni vojni.

Dr. Alojzij Kuhar, New York, obha-ja letos 60 letnico življenja. Želimo mu še veliko let in veliko moči pri delu za našo narodno skupnost!

Jurij Trunk — biseromašnik. Svojo biserno mašo je obhajal 19. julija v San Francisco, Kalifornija. Jubilat je du-ševno in telesno zdrav, skoraj kakor ta-krat, ko je pel novo mašo 28. julija v Bačah pri Beljaku na Koroškem. Enemu od prijateljev je pred kratkim pisal: „Včasih nas je 6, 7, 8... pri mizi. Vsi rabijo špeglo, če komu padejo pod mizo, je slep. Jaz pa jih imam 84 na hrbtu, pa bi iz št. Janža videl še gamse na Ko-šuti!“

Jubilant je bil rojen 1. septembra 1870 v Bačah ob Baške mjezeru. Bil je kaplan v Vetrinju, šmohorju in v Spod-njem Dravogradu. Od leta 1896 do 1904 je bil župni upravitelj v Kazazah v Pod-juni. Od 1904 do 1917 mestni župnik pri Sv. Križu v predmestju Beljaka. Od 1917 do 1920 župnik v Borovljah. Nekaj časa je bil v ječi in konfiniran na Je-zerskem. Leta 1921 je prejel povabilo za Severno Ameriko in tam prevzel župnijo v Fulda blizu Berwicka. 1. avgusta 1924 je prevzel slovensko župnijo v Lead-ville, Colorado in tam ostal do upoko-jitve leta 1946. Svoj „pokoje“ brez po-kojnine preživlja kot pomožen duhov-nik na slovenski župniji Sv. Jožefa v San Francisco pri župniku g. Vitalu Vodušku.

[G. Trunk se je vedno udeleževal kot pisatelj. Naj omenimo samo knjige: Na Jutrovem, Bodi svoje sreče kovač, Ame-rika in Amerikanci, Spomini. V angle-ščino je prevedel Vebrovo „Knjigo o Bo-gu“ (There Is A God).

Jubilantu naše iskrene čestitke!

8. maja je bila v slovenski cerkvi Sv. Vida v Clevelandu pontifikalna sv. maša za molčečo Cerkev v domovini. Mašo je daroval prevzv. g. škof dr. Gregorij Rožman, slovesno pridigo pa je imel mons. Oman.

19. junija je bilo skupno romanje klevelandskih Slovencev k cerkvi Lurške Gospe na Chadron Rd., kjer so se ro-marji posebej posvetili Mariji.

INTENCIJE

Tukaj objavljamo imena sobratov-naročnikov, za katere mislimo, da bodo tudi letos poravnali naročnino z mašni-mi štipendiji. Vsak opravi tri svete ma-še po namenu, ki so že določeni. Da mo-remo kontrolirati, kdo je obveznost ma-ševanja prevzel, prilagamo formular, ki naj ga vsak izpolni in podpiše in nato takoj pošlje svojemu krajevemu pover-jeniku ali naravnost upravi.

Avstrija: Barbič Mihael, Belej Mar-tin, Benetek Anton, Blüml Rudolf, Bo-štjančič Jožef, Brandstetter Valentin, Cvetko Anton, Čebulj Avguštin, Česen Dušan, Demšar Anton, Dovč Janez, Fa-tur Jakob, Gabruč Jožef, Goršek Anton, Grebenc Maver, Hafner Janez, Horn-böck Janez, Hutter Alojzij, Mons. Ja-godic Jože, Jančar Franc, Kanauf Pa-vel, Karicelj Andrej, Klinař Tomaž, Koschier Christian, Krištof Franc, Ku-chling Anton, Kulmež Janez, Kunstelj Jože, Kurent Tomaž, Lampichler Ja-nez, Baure Mihael, Lučovnik Janez, Lu-skar Alojzij, Messner Štefan, Miklav-čič Anton, Millonig Filip, Murn Jože, Nagele Matevž, Oizinger Lukas, Orel Jurij, Pelan Jože, Pibernik Avguštin, Picej Jože, Pipp Vilko, Polanc Janez, Posch Franc, Puhar Leopold, Ropas Ru-dolf, Rupnik Ivan, Safran Rudolf, ško-fič Jakob, Škorianc Martin, Slapar Pa-vel, Srienec Kristian, Sukič Janez, Stich Josef, Strekelj Jakob, Švare Alberik,

Šegula Franc, Tomažič Ivan, Trabe-singer Laonard, Turk Ciril, Učakar Franc, Ulbing Tomaž, Valjavec Janko, Verhnjak Jože, Vilfan Janez, Vodopivec Miran, Vučina Jakob, Walcher Johan, Wölfel Blaž, Wrumnik Franc, Wrumnik Gottfried, Wutte Jožef, Zablantnik Pavel, Zaletel Vinko, Zamjen Srečko, Zebedin Krištof, Zechner Aleš, Zupan Ignacij, Žitnik Maksimilijan.

Bolivija: Šušteršič Venceslav, Zupan Janez.

Brazilijska: Habjan Janez, Ilc Alojzij, Pristov Viktor, Valant Leopold, Vidmar Anton, Zver Alojzij.

Čile: Ceglar Ludvik, Fekonja Franc, Gril Anton, Kunčič Jože, Kupljenik Franc, Lozar Jože, Maroša Martin, Mejač Jože, Metlika Bogdan, Mohar Janez, Okorn Franc, Pokorn Drago, Prebil Andrej, Tomazin Ludvik, Trdan Anton.

Ecuador: Križman Andrej, Palčič Milan, Rijavec Venceslav.

Gorica: Breclj Bogomil, Butkovič Drago, Cotič Hilarij, Eržen Ivan, Gerbec Anton, mons. Gregore Srečko, Humar Mirko, Pericijo Stanko, Kjačič Božo, Klinec Rudolf, Kretič Ivan, mons. Močnik Franc, Novak Alojzij, Pontar Stanko, Pričič Anton, Reja Karel. Sedej Ciril, Stanič Stanko, Špacapan Bernard, Zorn Mirko.

Paraguay: Buh Franc, Jan Ivan, Jerman Andrej, Susman Franc.

Peru: Zrnec Anton.

Trst: Bogatec Rudi, Brezavšek Ivan, Gracar Jože, Jakomin Dušan, Jamnik Jože, Kosmač Angel, mons. Kramarič Ivan, Malalan Franc, Miklavec Albert, mons. Omerza Ivan, Prešeren Jože, Resen Anton, Rožman Alojzij, Silvani Natalij, Škerlj Alojzij, Šorli Peter, Turnšek Metod, mons. Ukmar Jakob, Zlobec Franc, Zorko Stanko, Zupančič Alojzij, Vrečar Ivan, Žerjal Stanko, Živec Marjan.

Uruguay: Doktorič David.

Imena ostalih bomo objavili v eni izmed prihodnjih števil, ker trenutno nimamo več mašnih intencij na razpolago.

Uprava

PO KATOLIŠKEM SVETU

IV. mednarodni kongres tomistične filozofije se je vršil v Rimu sredi meseca septembra. Otvoritveni govor je imel sv. oče v francoskem jeziku. Dotaknil se je treh važnih problemov sodobne filozofije: Filozofija mora pomagati reševati mnoge probleme modernih naravnih znanosti: determinizem in indeterminizem; razmerje med materijo in energijo.

Za boljši svet. Tako se imenuje gibanje, ki ga vodi znani pater Lombardi S. J. V Mondragone blizu Rima se že nad dve leti vršijo različni študijski tečaji za duhovnike in škofe, ki naj bi delali v smislu tega gibanja. Svetemu očetu je zelo pri srcu. Zanjega takega tečaja se je udeležilo nad 40 škofov iz vse Italije. — Tovrstni tečaji so se vršili tudi v Španiji in na Portugalskem. — Velik odmev ima gibanje tudi pri duhovnikih in škofih nekaterih Južnoameriških škofij. — Na pobudo inomoškega škofa Pavla Ruscha se je vršil tečaj tudi že v Avstriji. Udeležilo se ga je nad 100 duhovnikov. Vodil ga je p. Lombardi, škof je bil ves čas navzoč in je tudi predaval.

Katoliški center za informacije. Redovniki Pavlisti so pred nekaj leti v Severni Ameriki začeli s posebne vrste apostolatom. V različnih krajih so odprli lokale, ki imajo vrata vedno na široko odprta na ulico, v lokalih samem in v izloži bi je polno privlačnih verskih knjig in brošur. Osebi, ki vstopi, je takoj na razpolago za to določen človek, ki ji na neprisljlen način vzbudi zanimanje za to in ono versko vprašanje in ji nudi potrebno branje. Če je potrebno, jo povede k duhovniku, ki je gotove ure na razpolago v posebni sobi. Apostolat se vrši od osebe do osebe, včasih pa se prirede tudi tečaji za več oseb skupaj. Ta način apostolata je v početkih, pa vendar je dosegel že velike uspehe. Vsako leto pripravijo za krst veliko odraslih oseb.

Bratje kmečki misijonarji. Leta 1943 je duhovnik Espagheu ustanovil v Franciji posebno kongregacijo, katere naloga je, pokristjaniti razkristjanjeno kmečko ljudstvo te dežele. Najprej je

začel z moško vejo, pozneje pa še z žensko. Za te vrste apostolat se odločajo večinoma kmečki fantje in dekleta, ki že poznajo probleme svojega ljudstva in so najprej delovali med njimi kot člani Katoliške akcije. Kongregacija nudi vsakemu temeljito versko izobrazbo, potem pa gre vsak delat na kmete. Na zunaj se prav nič ne loči od ostalih kmečkih ljudi, med katerimi opravlja telesno delo in se poleg tega vsega žrtvuje za njihovo duhovno življenje.

Duhovniki med delavci. V Rimu so naredili načrt za duhovno oskrbo italijanskih delavcev. Vsaka škofija mora imeti posebnega duhovnika, ki se posveti izključno verski oskrbi delavcev. Poleg tega pa morajo imeti vse večje tovarne za to še posebnega duhovnika. Organizirali naj bi posebne duhovne vaje za delavce. Vincencijeve konference naj bi poskrbele za materialne potrebe delavcev.

Francoski škofje v obrambi delavcev. Ko so nekatera podjetja v Franciji hotela zapreti tovarne in odsloviti veliko delavcev, so mnogi škofje proti temu odločno nastopili. Posebna pastirska pisma so izdali škofje v Autunu, v Agenu in v Pamiersu.

Katoliški duhovnik v Moskvi. Severnoameriška vlada je prosila rusko vlado, da bi namesto duhovnika patra Bissonetta, ki ga je pred letom izgnala, dovolila drugemu katoliškemu duhovniku, da bi v Moskvi versko oskrboval ameriške državljane. Ponudila je, naj bi tudi ruska vlada poslala svojega duhovnika v USA za versko oskrbo njenih državljanov.

Škofijski oblati. V apostolskem pismu „Ad Ecclesiam Christi“, ki ga je sv. oče naslovil konferenci škofov Latinske Amerike v Rio de Janeiro in jo naša revija prinaša v prevodu na prvih straneh te številke, pravi sv. oče tudi tole: „Če bi se zdelo, da je zaradi stvari primerno, naj se zatečejo glede apostolata k novim oblikam, ki so, dasiravno ohranjena zvestoba cerkvenim ustanovam in nravam (katoliškem izročilu), bolj primerne za spremenjene čase.“ — Za Južno Ameriko je začel s posebno tako ustanovo duhovnik Avguštin B. Elizalde, župnik v Ciudadeli pri Buenos

Airesu. So to škofijski oblati in oblatinje, katerih namen je, pomagati škofom in duhovnikom pri dušnopastirskem delu, v kolikor je neduhovniku mogoče, in pri materialni oskrbi in potrebi duhovnikov samih. Poklicev je veliko in so vidni že veliki uspehi.

Duhovniki-delavci v Belgiji. Osem jih je po številu. Oni v Franciji so bili iz tovarn odpoklicani že pred letom, v Belgiji pa šele sedaj. Poslovili so se od tovarišev delavcev v tovarnah s posebnim pismom, ki med drugim povdarja, da morajo ubogati glas cerkvene hierarhije, ker brez pokorščine njej njihovo duhovništvo nima nobenega smisla in pomena. „Za spravo med Cerkvijo in delavskim razredom moremo delati le v naročju Cerkve.“

Nov način apostolata na Holandskem. Redentorist p. H. Borgert je naredil načrt za nov način apostolata Cerkve na Holandskem. Načrt so potrdili škofje. Pripravljajo se posebne skupine (leteče skupine) duhovnikov obojnega klera, ki bodo obšle vse predele dežele, zajele vse sloje ljudi, da jih znova pokristjanijo. Pomagali bodo tudi laiki. Skupine duhovnikov bodo štejele 20 do 30 oseb. Načrt bodo začeli izvajati v začetku leta 1957. Do takrat pa se bodo pridno vzposabljali za to misijonsko delo.

Rusija vabi. Moskovski patriarh vabi zastopnike krščanskih cerkva na študijska potovanja v Rusijo. Mnogi so se temu vabilu že odzvali. Zastopniki ruske cerkve pa gredo za nekaj tednov v različne dežele Zapada. — Ali ni to nova taktika komunizma?

Japonski škofje. 13 ordinarijev in 40 predstojnikov različnih misijonskih redov in kongregacij, so se zbrali na konferenci v Tokio. Sestavili so posebno komisijo za nadzorstvo verskega pouka v vsej deželi. O tem so izdali posebno pastirsko pismo. Imenovali so tudi posebno komisijo, ki ima nalogo prirediti katekizem sedanjim razmeram in potrebam. Sv. stolica pripravlja posebne cerkvene določbe za Japonsko. Določena je tudi komisija, ki študira, kako naj bi aplicirali določbe kanonskega prava in moralne zakone na razmere na Japonskem.

NOVE KNJIGE

Ivan Ahčin: Sociologija, II.-1. Izšel je prvi snopič druge knjige Sociologija, ki jo je napisal univ. prof. dr. Ivan Ahčin. Ta snopič ima 290 strani in obsega tri poglavja: o družini, o razredih in stanovih in o narodu. Drugi snopič pa bo izšel okoli novega leta in bo tudi vseboval troje poglavij: o državi, o mednarodnih ustanovah in o veri in družbi.

Sociologijo II-1 (kakor tudi še prvo knjigo) dobite v Dušnopastirski pisarni, Victor Martínez 50, Buenos Aires in pa pri poverjenikih Družabne Pravde.

Moje življenje in delo. Sestavili asistenti slovenske Katoliške alčije. Izdala in založila založba „Naša pot“, Buenos Aires 1955, 323 strani.

Slovenska Katoliška akcija vrši tudi v tujini svoje poslanstvo uspešno in z ljubeznijo. Ni je strla ne surova sila brezbožnega komunizma ne zapeljiva moč življenjskega materializma, ki ga je poln novi svet, v katerem so slovenski izseljenci začeli z novim življenjem.

Spremenjene razmere so povzročile, da člani KA veliko težje pridejo skupaj kot nekdaj v domovini. Mnogi morajo po sili okoliščin živeti sploh popolnoma odtrgani od jedra slovenske skupnosti, ki se udeje v Vel. Buenos Airesu. Taki še posebej hrepenijo po vzpodbudni besedi, ki naj bi jim ohranjala krščanskega idealizma in jih vzdrževala v stanju milosti božje in vnemi za apostolat. Pa tudi taki člani, ki se večkrat sestajajo, tožijo, da je težko najti čas, ko bi mogli obiskati asistenta in se z njim pogovoriti.

Po besedah papeža Pija XI. je pa asistent „duša organizacije“. Kjer zamre njegov glas, zamre tudi apostolski duh. Zato so prišli slovenski asistenti KA v Argentini na srečno misel, da za člane in članice KA izdajo nekaj priročnik duhovnega življenja. V njej naj bi član KA praktično našel vse, kar potrebuje za duhovno rast svoje duše. Pisana beseda asistentova naj bi vsaj delno nadomestila njegovo telesno odsotnost. In če bi prišli časi, vse je namreč

danes mogoče, da bi slovenska skupnost in z njo slovenska KA ostali brez svojih duhovnikov, naj bi ta knjiga služila kot nadomestek za rekolekcije, pridige in krščanski nauk.

Pa tudi za normalne čase je ta knjiga zlata vredna. Iz nje si člani zajemajo duhovne misli in ob njej sestavljajo nagovore za sestanke.

Da je bila knjiga potrebna, se vidi iz veselega sprejema, ki ga je bila s strani članstva KA deležna. Prav tako so jo kupili tudi mnogi nečlani, ki želijo duhovno napredovati in s simpatijami spremljajo napore in delo slovenske KA.

Brez dvoma spada ta knjiga tudi v knjižno polico vsakega slovenskega duhovnika v izseljenstvu. Saj je duhovnik tisti, ki KA najbolj potrebuje pri svojem poslanstvu in ki mora neprestano oblikovati nove apostole. Ni pa lahko vedno le iz sebe zajemati zato, da drugi prejema. Knjiga „Moje življenje in delo“ bo duhovniku nudila obilje misli in spodbud, ki jih bo potem naprej članom posredoval. Zato menim, da bi bilo prav, ako bi si vsak slovenski duhovnik, če mu je količkaj mogoče, to knjigo nabavil.

Če se ozrem na vsebino knjige, naj povem, da je razdeljena v štiri večja poglavja, ki se potem seveda delijo v poglavja in še manjše enote. V začetku je razloženo, zakaj je apostolat za kristjana dolžnost. Nato knjiga razpravlja o najpotrebnejših krepostih apostola (omenja ponižnost, čistost, potrpežljivost, modrost, velikodušnost, ljubezen do duš) in povdari, da je globoko duhovno življenje pogoj dobrega apostolata. V četrtem zaglavju pridejo na vrsto pripomočki za duhovno življenje. Ta del je najbolj obširen in je razdeljen na 19 poglavij. V njih asistenti KA posrečeno povzamejo vse, kar naj član KA ve glede svojega duhovnega življenja. Na koncu knjiga so razložene obljube, ki jih položijo člani ob vstopu v KA. Knjiga se konča z besedilom sprejema v KA in omenja odpustke, katerih so deležni tisti, ki v KA delujejo.

Knjiga je pisana v lepi slovenščini, dasi preprosto in poljudno. Sestavljalci

niso imeli namena pisati kake visoke razprave v duhovnem življenju, temveč priti do duš vseh, ki z njimi v KA sodelujejo pri hierarhičnem apostolatu Cerkve.

Želeli bi, da bi ta knjiga rodila v vrstah članstva KA novo duhovno pomlad, slovenske duhovnike še bolj vnela v njih naporih za zgraditev in utrditvev KA med nami, založbi „Naša pot“ pa prinesla vsaj toliko denarja, da bo delo finančno krito in bo mogoče potem misliti na nove knjige, med katerimi bi bili življenjepisi od komunistov ubitih članov KA gotovo zelo primerni.

J. Jk.

A. Grozde v francoščini. Leta 1950 je znani švicarski pisatelj Gerold Schmid izdal nemški življenjepis o slovenskem junaku Katoliške Akcije Alojziju Grozdetu. Letos spomladi, 31. marca (1955) pa je v Montréalu v Kanadi izšel francoski prevod dr. Ant. Strletovega dela o pokojnem Grozdetu, ki ga je oskrbel Jean de la Croix Hermagoras.

Prevod v francoski jezik je odličen. Ne povsem suženjski, ker je prevajalec umestno izpuštil nekatera mesta, ki so toliko lokalnega značaja, da so umljiva le za slovenskega čitatelja. V splošnem pa prevod v francoščini gladko teče in kljub temu, da ostane veren slovenskemu besedilu, je jezikovno in po slogu naravnost eleganten. Tudi zelo številni verzi so umljivo in jasno podani v francoščini. Prevajalec pa ni le opremil francoske izdaje z lastnim uvodom, v katerem na kratko omenja dosedanje zgodovino Streltovega življenjepisa o Grozdetu, ampak je prvo poglavje posvetil Sloveniji, v katerem francoskemu čitatelju poda v obrisih zemljepisno lego Slovenije, tragično zgodovino slovenskega naroda od leta 1941 dalje in zlasti pravi značaj domobranstva in njegove borbe proti komunizmu. Po tem uvodu je francoskemu čitatelju omogočeno, da lažje razume ljudstvo in razmere, iz ka-

terih je A. Grozde izšel in njegovo krvavo žrtve.

Prevajalec je na čelu knjige, ki je opremljena z izvrstnim Grozdetovim portretom, ki ga je napravila po znani fotografiji ga, E. M. Gregorič-Openska, uvrstil tudi v francoščino prestavljen uvod prevzva škofa dr. Gregorija Rožmana, ki je bil napisan v švicarsko izdajo. Ovitek je opremljen z dvobarvnim tiskom. I. A.

Dr. Anton Strle: *Lojze Grozde, Vzori I*, Buenos Aires 1955.

V založbi „Naša pot“ je pred nekaj meseci izšel ponatis Slovincem dobro znane Strletove knjige „Lojze Grozde“ in sicer kot prva knjiga zbirke vzori. Ponatis je izšel od deseti obletnici, kar je knjiga prvič izšla v Ljubljani. Toplo uvodno besedo je posebej za ponatis napisal naš škof dr. Gregorij Rožman.

Naši, zlasti dijaški mladini, je v knjigi na privlačen način prikazan svetel vzor krščanskega življenja. Grozde, to čuti vsakdo ob branju knjige, je izklesan lik krščanskega značaja. Do tega je prišel z vztrajnim, neizprosno doslednim prizadajanjem. A ni se boril samo zase. V svojem dijaškem okolju je z nepremagljivim apostolskim ognjem navduševal z zgledom in bseedo za iste ideale. Pravi Kristusov mladeč! Bog daj, da se mnogo slovenskih fantov ob Grozdetu navdušilo za Kristusa!

Založnikom je treba samo čestitati, da so začeli z novo knjižno zbirko za našo mladino in da so za njenega prvenca izbrali prav Grozdetovo knjigo. S to zbirko se bo začela polniti obetna vrzel v zamejski literaturi, kajti vzgojnih knjig za mladino smo doslej močno pogrešali. Brez dvoma lepa apostolska poteza je tudi nizka cena knjigi; pa čeprav poceni, je tiskana na dobrem papirju in lično vezana. Na ta način so založniki knjigo naredili dostopno vsakomur. Naj bi tudi v tem našli mnogo posnemalec! A. K.

Zahteve, ki jih na duhovnika stavita stan in služba, so tako velike, da jih brez nadnaravne milosti in brez uporabe sredstev milosti ni mogoče izpolniti.

Pij XII.: Manti nostrae

Žrtve komunizma fašizma nacizma

Pri uredništvu „Omnes unum“ smo se odločili, da bomo skušali zbrati imena in kratke življenjepise vseh slovenskih sobratov duhovnikov in bogoslovcev, ki so pred zadnjo svetovno vojno, med njo in po njej izgubili življenje kot žrtve komunizma, nacizma in fašizma. Nekaj snovi o tem je že zbrane, glavno delo pa je pred nami in ne bo lahko. Pridejo v poštev žrtve iz vsega slovenskega ozemlja:

iz Jugoslavije

slovenske Koroške

slovenske Primorske

Obračamo se na vse slovenske duhovnike in po njih tudi na slovenske vernike s prošnjo, da bi nam pri tem važnem delu pomagali. Kar kdo ve o kateri izmed žrtev, naj zapiše in čimprej odpošlje na sledeči naslov: Uredništvo „Omnes unum.“, Rivadavia 234, Adrogué FNCR, prov. Buenos Aires, Argentina

